

มูลนิธิสร้างความปลอดภัยเรื่องสุขภาพผู้หญิง

มีเรื่อง
อยากเล่า
ให้ฟัง

เสียงจากผู้หญิงที่
ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม

มีเรื่องอยากเล่าให้ฟัง

มีเรื่องอยากเล่าให้ฟัง เสียงจากผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ ๘๗๔-๘๑๕๖๑-๒-๐

พิมพ์ครั้งที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๗

พิมพ์ครั้งที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

ณัฐยา บุญภักดี

บรรณาธิการ

จิตติมา ภาณุเดชะ

คณะทำงาน

ดุสิตา พึ่งสำราญ

วรรณภา ทองสิมา

สุมาลี โดกทอง

ศิลปกรรม Sister Print & Media

ภาพปกและภาพประกอบ อรพิม วรโสพรรณ

จัดพิมพ์โดย

มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)
๑๒/๒๒ ถ.เทศบาลสงเคราะห์
แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพ ๑๐๕๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๕๑ ๑๒๒๔-๕

โทรสาร ๐ ๒๕๕๑ ๑๐๕๕

อีเมล contact@whaf.or.th

เว็บไซต์ www.whaf.or.th

สนับสนุนการจัดพิมพ์โดย

แผนงานสร้างเสริมสุขภาวะทางเพศ

มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

คำนำ

“มีเรื่องอยากเล่าให้ฟัง” คือ เรื่องราวของผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม ๗ คน พวกเขาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของผู้หญิง ๗๗ คน ที่แบ่งปันประสบการณ์ของเธอในงานวิจัย “บันทึกประสบการณ์ของผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม”

เรื่องราวที่เล่าสะท้อนบริบทที่หลากหลายของผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม มีทั้งที่ถูกข่มขืนจากพ่อ จากนายจ้าง จากคนในครอบครัว สามมีไม่ยอมให้กินยาเม็ดคุมกำเนิด หรือแม้แต่เรื่องราวของเด็กผู้หญิงที่ถูกข่มขืนจากคนรักให้มีเพศสัมพันธ์ ... การตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม จึงไม่ได้เกิดขึ้นในกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น และแม้ว่าผู้หญิงเหล่านี้ จะตั้งท้องโดยไม่พร้อมด้วยสาเหตุที่แตกต่างกันไป แต่ทุกคนกลับมีชะตาชีวิตแทบไม่แตกต่างกัน คือการเผชิญกับแรงกดดันและสายตาดูถูกดูแคลนจากสังคมรอบข้าง แม้กระทั่ง ครอบครัว และบุคลากรการแพทย์ เราจึงได้รับรู้ประสบการณ์อันเจ็บปวดจากพวกเขา ตั้งแต่การพยายามพาตัวเองให้หลุดพ้นจากการท้องไม่พร้อมในทุกรูปแบบ ทั้งทำร้ายตัวเอง ทำแท้งอย่างหลบๆ ซ่อนๆ หรือการอ้อนวอนขอให้แพทย์ทำแท้งให้ก็ตาม

ในการตีพิมพ์เรื่องราวครั้งแรกในปี ๒๕๕๓ ทางเลือกของผู้หญิงเหล่านี้ยังคงมีดมน แต่ในปี ๒๕๕๑ ที่มีการพิมพ์ครั้งที่ ๒ นี้ เราเริ่มเห็นการทำงานในจุดเล็กๆ ของเครือข่ายสนับสนุนทางเลือกของผู้หญิงที่ท้องเมื่อไม่พร้อม ซึ่งเป็นการรวมตัวกันระหว่างผู้ให้บริการในหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้ง สถาบันวิชาการ โดยมีหลักยึดที่คำนึงถึงสถานการณ์ชีวิตของผู้หญิงแต่ละคนที่แตกต่างกันไป จึงต้องมีทางเลือกหลากหลายรูปแบบ ที่ผู้หญิงจะตัดสินใจเลือกด้วยตัวเอง

ท้ายเล่มยังคงเป็นปาฐกถาของ **รศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล** ว่าด้วยประวัติศาสตร์ของการเคลื่อนไหวเพื่อแก้ไขปัญหาการตั้งท้องเมื่อไม่พร้อมและการทำแท้งของสังคมไทย ซึ่งมีบทสรุปชัดเจนว่าสังคมไทยทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาบนฐานขององค์ความรู้ที่รอบด้าน และผ่านมุมมองของเจ้าของปัญหา

ท้ายสุด ขอขอบคุณเจ้าของประสบการณ์ที่มีคุณค่าเหล่านี้ และหวังว่าการรับรู้ประสบการณ์ของผู้หญิงควบคู่ไปกับการเคลื่อนไหวในประเด็นการตั้งท้องเมื่อไม่พร้อมและการทำแท้งของสังคมไทย จะช่วยให้ผู้อ่านได้รับรู้ประเด็นด้วยสมองและหัวใจไปพร้อมๆ กัน

มูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง
กันยายน ๒๕๕๑

สารบัญ

คำนำ	๔
ดาว	๕
ก้อย	๑๕
เหม่ม	๒๕
จันท์	๓๕
เดือน	๔๑
มุก	๔๖
ปลา	๕๓
มาร่วมกันสร้างประวัติศาสตร์ที่ไม่ซ้ำซาก ของการตั้งท้องไม่พร้อม	๖๑
รู้จัก ศกส. มุลินิธีสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง	๘๘

... พ่อโกรธจัด
ตบจนฉันกองลงไปกับพื้น
ฉันมองนิ่งเข้าไปในตาของเขา
แววตาพ่อเริ่มรับรู้
แต่มันเบิกโพลงด้วยความรู้สึกอะไรบางอย่าง
ฉันเองก็ตอบไม่ได้ ...

จะอย่างไรดีถ้าท้องขึ้นมา
ฉันจะมีลูกกับพ่อได้อย่างไร

ดาว

ท่ามกลางความมืด ฉันนอนหลับตา เงี่ยหูฟังเสียง
พ่อกับแม่ทะเลาะกันที่ได้ยินบ้าน พ่อเมาทุกวัน แม่ทั้งเกล้าและ
ยา ไม่ยอมทำงานเอาแต่ขอเงินแม่ไปซื้อเหล้า ซื้อยาบ้า สงสาร
แม่ ทำงานเหนื่อยกลับมาบ้านยังต้องมาเจอสภาพแบบนี้

“กูไม่อยู่แล้ว” นั่นเสียงแม่

“เออ! จะไปไหนก็ไป เรื่องของมึง” พ่อได้ตอบ เป็น
บทพูดเดิมๆ ของทั้งคู่นยามที่ทะเลาะกัน

ฉันพลิกตัวมาอีกด้าน มองไปยังมุ้งที่อยู่ติดกัน
คืนนี้จะมีแต่พ่อ แม่คงเดินไปนอนบ้านยาย ฉันหลับตาลง
นึกไม่ออกว่าวันข้างหน้าชีวิตจะเป็นอย่างไร ปีนี้อายุ ๑๖ เต็ม
เพิ่งจะเรียน ม.๓ กศน. จบ ยังไม่เคยออกจากบ้านไปทำงาน
ที่ไหน แม่บอกให้อยู่บ้านเลี้ยงน้องไปก่อน

นั่น ... เสียงพ่อเดินขึ้นบันไดมาแล้ว ฉันหลับตา ไม่
อยากรับรู้อะไรทั้งสิ้น

ฉันหลับไปนานเท่าไรไม่รู้ แต่ตกใจตื่นเพราะสัมผัสแปลกๆ และกลิ่นเหล้าลึ้งกระจายของพ่อ

“มีงเสียงเลยนะ ถ้าเสียงดังก็จะอืดให้น่วมเลย”

พ่อพูดแบบนี้ทำไม พ่อจะทำอะไร หรือว่า...

ความตระหนกสุดขีดไหลบ่าเข้าท่วมในใจฉัน รวบรวมแรงทั้งหมดที่มีขัดขึ้นเต็มกำลังโดยไม่ส่งเสียง น้องชายนอนอยู่ห้องใต้ถุนบ้าน ถ้าตื่นขึ้นมาเดี๋ยวจะเป็นเรื่องใหญ่ ให้แม่รู้ไม่ได้ ให้ใครรู้ไม่ได้ทั้งนั้น

แต่แล้วความเจ็บปวดที่สูงสุดในชีวิตก็แปลบเข้าทั่วร่างกายและจิตใจ ฉันพลิกตัวไปอีกด้าน คู่เข้าขึ้นมาแนบอกเจ็บจนน้ำตาไหลพราก ฉันกลั้นสะอื้นไว้สุดกำลัง แม่จำ ทำอย่างไรดี

เสียงพ่อถอนหายใจยาว ตามมาด้วยเสียงกรนแผ่วๆ ฉันนอนน้ำตาไหลอยู่อย่างนั้นจนเกือบสว่างก่อนจะหลับไป

เข้าขึ้นมาพ่อทำเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ฉันข่มทุกความรู้สึกให้จมกลับเข้าไปในใจ ทำทุกอย่างเหมือนที่เคยทำในชีวิตประจำวัน แม่กลับเข้ามาอาบน้ำแล้วออกจากบ้านไปทำงานก่อสร้างตามปกติ น้องชายวิ่งเล่นกับเด็กข้างบ้านส่งเสียงดัง

เวลาผ่านไปเรื่อยๆ ฉันพยายามขอแม่ออกไปหางานทำ แม่ไม่ยอม เพราะจะไม่มีใครช่วยเลี้ยงน้อง สองเดือนถัดมาพ่อทำกับฉันแบบเดิมอีก ในหัวฉันมีเงา ไม่รู้จะหาทางออกอย่างไร มองใบหน้าหม่นหมองที่เต็มไปด้วยฝ้าแดดของแม่แล้วก็ได้แต่กลืนความรู้สึกทั้งหมดลงไป

แม่จะเสียใจขนาดไหนถ้าได้รู้ บ้านจะแตกสาแหรกจะขาด น้องจะรู้สึกอย่างไร แล้วญาติพี่น้องและคนในหมู่บ้านล่ะ

เหตุการณ์แบบเดียวกับคืนนั้นวนกลับมาเหมือนฉายหนังเก่าแทบทุกเดือน ฉันอยากถามพ่อว่าทำไม แต่ก็ไม่กล้า เขาเหมือนคนเมาอยู่ตลอดเวลา ฉันเริ่มนึกถึงปัญหาเรื่องท้อง เห็นแผงยาคุมที่แม่วางไว้บนตู้เย็นแต่ก็ไม่กล้าลักกินแม่กินทุกวัน ถ้าหายไปแม้แต่เม็ดเดียวแม่ต้องรู้ทันที

สองปีต่อมาแม่คลอดลูกอีกคน ฉันยังออกไปไหนไม่ได้ เพราะต้องเลี้ยงน้อง ส่วนพ่อก็ยังคงทำกับฉันเหมือนเดิม

พอน้องคนเล็กอายุได้เกือบขวบ คืนหนึ่งแม่ยอมให้ฉันไปเที่ยวงานวัดกับญาติๆ แล้วเลยได้รู้จักผู้ชายคนหนึ่ง เขาอยู่หมู่บ้านถัดไป ห่างกันสัก ๑๕ กิโลเมตรจะได้อะไร ความคิดบางอย่างแวบเข้ามาในหัวฉันเมื่อผู้ชายคนนี้เข้ามาจับ ถ้าเขาจริงจัง ฉันจะได้แต่งงานออกจากบ้านนี้ไปเสียที

แต่ไม่ว่าอะไรสิ่งที่ฉันกลัวมากที่สุดก็เกิดขึ้น เลือดขาดไปสองอาทิตย์แล้ว ผิดปกติมาก ฉันไม่เคยเป็นอย่างนี้มาก่อน จะ

ทำอย่างไรดีถ้าห้องขึ้นมา ฉันจะมีลูกกับพ่อได้อย่างไร

ห้องเริ่มใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ จนแม่สังเกตเห็น เมื่อแม่ คาดคั้น น้ำตาฉันก็ทะลักทลาย ยอมรับกับแม่ว่าใช่ ฉันท้อง และพ่อเด็กก็คือผู้ชายคนนั้น แม่โมโห โวยวายเรียกพ่อมา รับรู้

พ่อโกรธจัด ตบจนฉันกองลงไปกับพื้น ฉันมองนิ่ง เข้าไปในตาของเขา แหวตาพ่อเริ่มรับรู้ แต่มันเบิกโพลงด้วยความรู้สึกอะไรบางอย่างนั้น ฉันเองก็ตอบไม่ได้

พ่อหยุดทุบตี หันหลังเดินออกไปเงียบๆ แม่ ร้องให้พุ่มพ่าย บอกให้ฉันพาไปบ้านผู้ชายคนนั้นเดี๋ยวนี้

ฉันบอกให้แม่รออยู่ใต้ถุนบ้าน ส่วนฉันเดินขึ้นบ้านเขา ไปคนเดียว ฉันบอกเขาว่าไม่ได้ท้องกับเขา เขาไม่ต้องพูดอะไร ทั้งนั้น ไม่ต้องลงมาเจอหน้าแม่ฉันด้วย พอกลับลงมาฉันบอก แม่ว่า เขามีเมียแล้ว ฉันไม่อยากยุ่งกับเขาอีก

พ่อเก็บตัวเงียบ แม่ก็ไม่พูดไม่จกกับใคร ส่วนฉันก็ต้อง ใหญ่ขึ้นจนคนรู้จักกันทั่วหมู่บ้าน ไม่มีใครกล้าถาม

วันหนึ่งมีคนมาจากในเมือง เขาบอกว่าเป็นเจ้าหน้าที่ ประชาสงเคราะห์ มีเพื่อนบ้านโทรศัพท์ไปแจ้ง สงสัยว่าฉันท้อง กับพ่อเพราะไม่เคยออกไปเที่ยวไหน ฉันเลยยอมรับแต่ขอร้อง ไม่ให้เขาบอกใคร โดยเฉพาะแม่ ส่วนพ่อซึ่งอยู่บ้านตอนเขา มาหาพอดี รีบปฏิเสธ บอกว่าฉันท้องกับคนบ้านอื่นแล้วเขา ไม่รู้

เจ้าหน้าที่ก็ดี เขาไม่พูดอะไรอีก นั่งรอนแม่กลับ
มาแล้วบอกว่ายากขอตัวฉันไปพักที่บ้านสงเคราะห์ในตัวเมือง
ตลอดแล้วค่อยว่ากันอีกที

แม่ตกลง คงเป็นเพราะอับอายชาวบ้าน หรืออาจจะ
เพราะไม่อยากเห็นหน้าฉันก็ได้

ที่บ้านพัก มีคนที่ต้องอย่างฉันอยู่หลายคน เขาคุย
กันเรื่องทำแท้ง ทำให้ฉันรู้เป็นครั้งแรกในชีวิตว่าถ้าท้องแล้ว
ไม่ต้องการท้องต่อก็ต้องทำแท้ง แต่ทุกคนพากันส่ายหน้าเมื่อ
ฉันถามว่าพาฉันไปทำห้อยได้ไหม

ฉันคลอดลูกหลังจากไปอยู่บ้านพักได้เกือบ ๓ เดือน
ตอนแรกแม่จะยกให้คนอื่น แต่แล้วก็เปลี่ยนใจเอากลับมาเลี้ยง
เอง พอถึงบ้าน พ่อเดินเข้ามามองหน้าเด็ก แล้วหลังจากนั้น
ก็ออกจากบ้านไปทำงานที่จังหวัดอื่น แทบจะไม่กลับมาบ้าน
อีกเลย

ฉันอยู่บ้านกับแม่ เลี้ยงลูก เลี้ยงน้อง ชีวิตดำเนิน
ไปเรื่อย ๆ วันข้างหน้าจะเป็นอย่างไรยังไม่รู้ ฉันไม่อยาก
คิดฝันอะไรไปไกลกว่านี้ ภารกิจที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิตของฉัน
ที่เหลืออยู่มีเพียงต้องรักษาความลับนี้ไว้ให้ดีที่สุดเท่านั้น

**มันคือความลับที่ว่า พ่อแท้ ๆ ของฉันคือพ่อแท้ ๆ
ของลูกฉันด้วย •**

คืนนั้นฉันนอนร้องไห้
ในใจหนึ่งรู้สึกสงสารเด็กเพราะเริ่มตื่นแล้ว
ใจหนึ่งก็กลัวไปตาย

ก๊อช

มีขีดสองขีดปรากฏชัดขึ้นมาบนแผ่นทดสอบ ฉัน
ร้องไห้โฮ อยากตายไปเสียให้รู้แล้วรู้รอด เป็นไปได้อย่างไรที่
ฉันต้อง ฉันถูกไอ้คนใจชั่วข่มขืนแค่ครั้งเดียวเท่านั้น

วันที่พ่อค้าทออย่างรุนแรงและไล่ฉันออกจากบ้าน
เพื่อนคนหนึ่งพาฉันเข้ากรุงเทพฯ เพื่อฝากทำงานในร้านขาย
อาหารย่านฝั่งธนฯ ฉันมีหน้าที่เสิร์ฟอาหารและเครื่องดื่มให้
ลูกค้า สี่วันแรกทุกอย่างผ่านไปอย่างราบรื่น ฉันเริ่มทำงานได้
คล่องแคล่วมากขึ้น แต่ใจก็ยังอยากกลับบ้าน คิดถึงแม่ และ
หายโกรธพ่อแล้ว อยากรู้ว่าถ้ากลับไปบ้าน พ่อจะยังโกรธ จะ
ไล่ฉันอีกไหม

วันที่ห้าของการทำงาน อยู่ๆ ลูกค้าคนหนึ่งก็ถาม
ขึ้นมาว่าคืนนี้ไปนอนกับเขาได้ไหม เขากระเป่าหนักนะ ฉัน
สั่นหน้าด้วยความตกใจ ไม่เคยคิดว่าเหตุการณ์แบบนี้จะเกิด
ขึ้นกับตัวเอง รีบกลับเข้าหลังร้าน สักพักเฮียเจ้าของร้านเดิน
เข้ามาตาม เขาบอกให้ฉันไปกับลูกค้า ห้ามปฏิเสธ เด็กเสิร์ฟ

ทุกคนต้องทำงานนี้ทั้งนั้น

ฉันไม่ยอม เสียไม่ได้บอกฉันก่อน และถ้าฉันรู้ฉันจะไม่ทำงานร้านนี้อย่างแน่นอน

“หนูออกก็ได้”

ฉันโผล่ออกไปเพราะหัวเต็ดตื่นขาดฉันก็จะไม่ทำอย่างนี้

“ใจเย็นๆ ก่อน เตี้ยวปิดร้านแล้วค่อยคุยกัน”

เสียเสียงอ่อนลงก่อนเดินกลับไปหน้าร้าน

เที่ยงคืนกว่า ร้านปิดแล้ว เสียนั่งดื่มเบียร์รอคุยกับฉัน พอฉันนั่งลงปั๊ป เด็กในร้านคนหนึ่งก็วางแก้วเบียร์ให้ตรงหน้า

“ใจเย็นๆ จิบเบียร์เย็นๆ แล้วคุยกันไปเรื่อยๆ เรื่องทุกอย่างตกลงกันได้” เสียพูด

ฉันเคยลองกินเบียร์กับเพื่อนๆ ไม่ค่อยชอบเพราะมันขมมากกว่าอร่อย แต่ก็ยกแก้วขึ้นจิบด้วยความเกรงใจ เสียชวนคุย ถามเรื่องทางบ้าน เรื่องโน้นเรื่องนี้

เวลาผ่านไปแค่เดี๋ยวเดียวฉันเริ่มรู้สึกง่วงนอนอย่างรุนแรง เสียงเสียบอกว่าง่วงก็ไปนอนก่อนแล้วกัน จะเดินไปส่งห้องพักซึ่งอยู่หลังร้าน

ฉันก้าวเข้าไปในห้องพัก เสียเดินตามมาประชิดตัวแล้วหัวฉันก็หมุนตัว มองอะไรไม่เห็น สติดับวูบ พอเริ่มรู้สึกตัว ลืมตาขึ้นมา เสียนั่งอยู่ปลายเตียง

เขาบอกว่าเพิ่งรู้ว่าฉันยังบริสุทธิ์อยู่ ขอโทษที่ทำให้ตาย
ฉัน ขอรับผิดชอบทุกอย่าง แล้วเขาก็ลุกขึ้น บอกว่าเดี๋ยวจะ
กลับเข้ามา ฉันนึกคิดขึ้นในใจ ถ้าเขากลับมาพร้อมคนอื่น ๆ
อีกล่ะ ฉันกำลังจะถูกรุมโทรมหรือเปล่า เรื่องราวที่เคยอ่านใน
หนังสือพิมพ์แวบเข้ามาในหัว

สติกลับคืนมาอย่างรวดเร็ว ฉันรีบลุกขึ้นใส่เสื้อผ้าแล้ว
เดินเลาะออกไปทางหลังร้าน มอเตอร์ไซค์รับจ้างวิ่งผ่านมา ฉัน
รีบเรียกให้ไปส่งหน้าปากซอย ฉันโทรไปหาลูกพี่ลูกน้องที่สนิท
กัน เขาย้ายมาอยู่กรุงเทพฯ นานแล้ว แต่บ้านอยู่ไกลเกือบถึง
พระประแดง เขาบอกทางให้ฉันขึ้นรถเมล์ไปหา

ฉันอยู่กับเขาได้เกือบเดือน ก็เดินทางกลับบ้านเพราะ
ญาติส่งข่าวมาว่าพ่อหายโกรธแล้ว ฉันกลับไปเรียนหนังสือต่อ
เพราะเปิดเทอมพอดี ทุกเย็นพอเลิกเรียนก็ไปเรียนพิเศษต่อ
เหมือนเดิม

ชีวิตกลับเข้าสู่ความปกติอีกครั้ง มีเพียงลูกพี่ลูกน้อง
ที่กรุงเทพฯ คนเดียวเท่านั้นที่ฉันเล่าให้ฟังว่าเกิดอะไรขึ้นกับ
ฉันบ้าง เราสัญญากันว่าจะเก็บเป็นความลับ เรื่องที่ผ่านมา
แล้วก็ให้มันผ่านไป

ฉันกลับบ้านได้เกือบสองเดือน เพิ่งสังเกตว่าเมนส์
ไม่มานานแล้ว พยายามนึกทบทวนถึงครั้งสุดท้ายที่เมนส์มา
น่าจะสองสามเดือนมาแล้ว หรือว่าฉันจะท้อง

ฉันก็มองซัดสองซัดบนแผ่นทดสอบอีกครั้ง
ความคิดหมุนตัว ถ้านั้นเข้ากรุงเทพฯ ไปบอกเสีย เขาจะ
ยอมรับหรือเปล่านั้นเป็นลูกของเขา เขาจะเชื่อหรือว่าฉัน
ไม่มีแฟน ไม่เคยยุ่งเกี่ยวกับใคร แล้วฉันจะต้องออกจาก
โรงเรียน หมดอนาคต่อไปเลยหรือเปล่า

น้ำตาเริ่มไหล ฉันตั้งใจจะเรียนให้สูง พ่อแม่ก็ตั้งใจ
อย่างนั้นเพราะเขาเหลือลูกเพียงคนเดียว พี่ชายสองคนตาย
จากไปเพราะรถชนกันเมื่อปีที่แล้ว พ่อแม่ตั้งใจทุ่มเทให้ฉัน
เต็มที่ ฉันจะทำได้ยังไงดี ตอนนี้ฉันท้องสามเดือนแล้วไซ้ใหม่
สารพัดคำถามวิ่งวนอยู่ในหัว

หลายวันต่อมา ฉันตัดสินใจเด็ดขาดว่าต้องเอาออก
ต้องหยุดการท้องนี้ให้ได้ ฉันไปที่ร้านขายยาที่เคยซื้อแผ่น
ทดสอบ ดูเหมือนไม่ต้องพูดอะไรมากคนขายก็จัดยามาให้
เป็นชุด เขาบอกให้กินจนหมดทั้ง ๖ เม็ด ถ้ายังไม่ออกให้
กลับมาหาใหม่

ฉันกินยาทุกอย่างตามที่ร้านขายยาแนะนำ เริ่มตั้งแต่
ยาอะไรไม่รู้จำนวน ๖ เม็ด ต่อด้วยยาสตรีกับเหล่าชาวอีกหนึ่ง
อาทิตย์ ตามด้วยยาแผงละ ๑๐๐ บาทที่มีแผงละ ๑๐ เม็ดอีก
๑ แผง ก็ยังไม่ออก

ในที่สุดฉันตัดสินใจเล่าเรื่องให้อาจารย์คนหนึ่งสนิท
กันฟัง ตอนแรกอาจารย์อยากให้ไปแจ้งความ จะได้ไปขอให้

หมอที่โรงพยาบาลทำแท้งให้ได้ แต่ฉันไม่กล้า ฉันไม่อยากให้ใครมารู้ว่าฉันโดนข่มขืน ในที่สุดอาจารย์รับปากว่าจะคิดหาทางช่วยเหลือแต่ยังอยากให้นั่งลองคุยกับแม่ ฉันยังไม่กล้าอยู่ดี

เพื่อนในกลุ่มก็พยายามหาทางช่วย ครั้งหนึ่งเพื่อนให้ไปยืนบนสะพานสูงสัก ๑๐ เมตรเห็นจะได้แล้วก็ถีบฉันตกน้ำ บางครั้งก็ให้ซ้อมมอเตอร์ไซด์แล้วพาไปทางที่เป็นหลุมเป็นบ่อ อีกคนแนะนำให้สูบบุหรี่ จากที่ไม่เคยสูบบุหรี่กลายเป็นคนสูบได้คล่อง แต่สูบไปเป็นลิบๆ ซองก็ยังไม่มီးอะไรเกิดขึ้น

หลังจากนั้นอาจารย์ให้เงินมาสี่พันบาท ฉันเอาเงินเก็บของตัวเองมาสมทบอีกสองพันรวมเป็นหกพันบาท เพื่อเดินทางไปอีกอำเภอหนึ่งที่เพื่อนไปสืบมาว่ามีบ้านที่รับทำแท้ง

คืนนั้นฉันนอนร้องไห้ ในใจหนึ่งรู้สึกสงสารเด็กเพราะเริ่มเดินแล้ว ใจหนึ่งก็กลัวไปตาย ยังไม่ได้คุยกับแม่ แล้วถ้าตายไปพ่อแม่จะทำอย่างไร เขาจะไม่เหลือลูกไว้ดูแลยามแก่เฒ่าเลย อีกใจหนึ่งก็รู้สึกฮึดว่าต้องรอด ต้องได้กลับมาเรียนจนจบพร้อมเพื่อนๆ ในที่สุดฉันก็ตัดสินใจว่าต้องเสี่ยง ตายเป็นตาย ยังไงก็ต้องลองดู

ราวกับอยู่ในฉากหนังไทยสมัยก่อน บ้านนั้นเป็นบ้านไม้ไทรมๆ มียายแก่นั่งอยู่ในบ้าน แกลมว่าก็เดือนแล้ว ฉันบอกจะหกเดือนแล้ว แยกอกสบายมาก แปดเดือนยังเคยช่วยมาแล้ว

ยายให้ฉันเปลี่ยนไปใส่ผ้าถุง นอนบนเสื่อเก่าๆ ชั้น
ขาชั้น แล้วแกก็ใช้มือล้วงเข้าไปในช่องคลอด ถุงมือก็ไม่ได้ใส่
แต่ตอนนั้นฉันไม่นึกถึงความสะอาดหรือสกปรกอะไรทั้งสิ้น
ทั้งปวง ยายบอกว่าจะใส่สายยางเข้าไปในมดลูกและฉีดน้ำยา
อะไรสักอย่าง

แต่เวลาก็ผ่านไปจนถึงสี่ชั่วโมงโดยยังไม่สามารถสอด
สายยางเข้าไปได้ ฉันเริ่มเจ็บมากขึ้นเรื่อยๆ ตลอดเวลามีเลือด
ไหลไม่ยอมหยุด ยายให้เพื่อนฉันคอยหั่นมะนาวจิ้มเกลือให้ฉัน
กินทั้งเปลือก

ในที่สุดก็บอกว่าสายยางเข้าไปได้แล้ว แกเริ่มฉีดน้ำยา
กลืนเหม็นอย่างกับยาฉีดศพ ฉันเริ่มรู้สึกร้อนภายในท้อง ยาย
บอกมาให้ลุกขึ้นได้ ใส่ผ้าอนามัยเอาไว้กันเลือดและน้ำยาไหล
ออกมาเลอะเทอะ หลังจากนั้นจะแท้งเอง แต่ถ้ายังไม่แท้งให้
กลับมาจะรับผิดชอบทำต่อให้

ฉันอ่อนเปลี้ยไปหมดทั้งร่างกายและจิตใจ พยายาม
ไม่คิดอะไรมาก มุ่งอยู่อย่างเดียวว่าต้องแก้ปัญหาให้ได้ คืน
นั้นฉันไม่กล้ากลับบ้าน ไปนอนที่บ้านเพื่อน

วันรุ่งขึ้นมีเลือดออกมาจากช่องคลอดเต็มไปหมด
กลืนเหม็นเหมือนกลืนน้ำหนอง ฉันกลัวแทบขาดใจรีบไปที่
โรงพยาบาล พอหมอมาดูปั๊บก็ดำฉันเสียใหญ่โต ฉันยอมรับ
กับหมอว่าไปทำแท้งมา อ้อนวอนให้ช่วยฉันที ในที่สุดหมอ
ก็ยอมฉีดยาให้

ฉันต้องฉีดยาทุก ๔ ชั่วโมง วันรุ่งขึ้นเขาพาฉันไปอัลตราซาวน์ ปรากฏว่าเด็กยังอยู่ปกติทุกอย่าง หมอบอกว่าเหมือนปิดประตูน้ำ ไม่เข้าในมดลูกเลย แต่เข้าไปในช่องท้อง ทำลายอวัยวะทุกส่วน ถ้ามาช้ากว่านี้จะตกเลือดจนช็อค ตายได้เลย หมอบอก

ฉันนอนอยู่โรงพยาบาลรวมสามคืน ไม่มีใครมาเฝ้า แม่รู้แล้วเพราะให้ลูกพี่ลูกน้องไปบอก แต่แม่คงไม่กล้ามาเพราะกลัวพ่อจะรู้ เป็นช่วงเวลาที่ใจมันข้ำที่สุด เห็นคนไข้คนอื่นมีญาติมาดูแล พยาบาลก็พูดจาดี ๆ ด้วย ส่วนฉัน พยาบาลแทบจะไม่มาจับต้องตัวเลย

พอออกจากโรงพยาบาล ฉันกลับเข้าบ้าน ใส่อะไรก็ได้ รัดท้องเอาไว้ บอกพ่อว่าจะเข้ากรุงเทพฯ มาหาญาติ พ่ออนุญาต

“กลับมาคนเดียวนะ” แม่กระซิบบอกกำชับ

จากนั้นเพื่อนคนหนึ่งก็พาเข้ากรุงเทพฯ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่อ่านเจอในนิตยสารว่ามีบ้านพักฉุกเฉินอยู่ที่ดอนเมือง ตอนนั้นฉันยังพักอยู่ที่บ้านพักนี้ ยังไม่แน่ใจนักว่าจะยกเด็กหรือจะเลี้ยงเอง ช่วงแรก ๆ ที่รู้ว่าท้อง ฉันเคยคิดว่า ไล่ให้เขาออกไปจากท้องฉัน เคยทุบ เคยตี จนตัวเองเจ็บ แต่หลัง ๆ มาฉันเริ่มสงสาร พูดจาดี ๆ กับเขา ยิ่งงี้ก็อุ้มเขา มาเจ็ดแปดเดือนแล้ว

ฉันนึกย้อนกลับไปดูปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้น มันไม่น่าเชื่อเลยว่าฉันจะมีชะตาชีวิตอย่างนี้ ฉันไม่เคยเที่ยวเตร่ ออกนอกกลุ่มนอกทาง ไม่เคยคบเพื่อนชาย เป็นเด็กเรียน ช่วยอาจารย์ทำกิจกรรมมาตลอด

มาทบทวนดู จริงๆ แล้วสิ่งที่ทำให้ฉันตัดสินใจทำแท้งมันมาจาก ๒ อย่าง อันดับแรกเลยฉันกลัวพ่อแม่แอบอายขายจี้หน้าชาวบ้าน

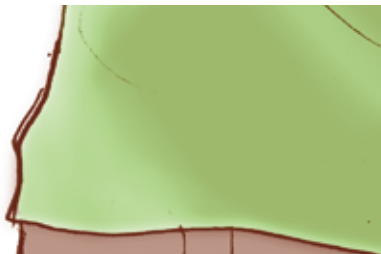
อย่างที่สองก็คืออนาคตของนั่นเอง ถ้าเก็บเด็กไว้ฉันก็ต้องหยุดเรียน เพื่อนๆ เรียนกันจบ แต่ฉันกลับเรียนไม่จบ จะกลายเป็นตัวประหลาดที่ถูกชาวบ้านจับตามองและ
ซุบซิบนินทา •

...วินาทีนั้น
ฉันอยากให้ผู้ชายคนนั้นมันได้เห็น
ฉันอยากพูดให้มันฟัง
มันอาจไม่คิดอะไรก็ได้
แต่จะพูดให้มันได้ยินว่าแกมีส่วน
ทำให้ชีวิตหนึ่งที่เขาอยากเกิดขึ้นมา
ต้องไม่ได้เกิด
บาปครั้งนี้แก้กับฉันร่วมกันทำ...

ฉันไม่รู้ว่
กำลังจะเกิดอะไรขึ้นกับตัวเองบ้าง

แหม่ม

หกปีที่แล้วตอนที่ฉันเข้าโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่ง เพื่อคลอดลูกชายคนเล็ก หมอบอกว่าฉันติดเชื้อเอชไอวีเลย บอกให้ฉันทำหมันหลังคลอดไปเลย ฉันลงชื่อยินยอมทำหมัน และใช้ชีวิตต่อมาอย่างระมัดระวัง พยายามดูแลสุขภาพ ดูแลลูกอย่างดี ตรวจร่างกายสม่ำเสมอ

หลังจากนั้นไม่นานฉันได้งานทำจึงส่งลูกชายไปให้แม่สามีเลี้ยง ตัวเองก็เข้าพยาบาลสามีมาจนถึงวาระสุดท้ายในชีวิตของเขา เมื่อเหลือตัวคนเดียว ฉันยังคงทำงานและใช้ชีวิตอยู่กับเพื่อนฝูง ไปเยี่ยมลูกชายตามวาระโอกาส ไม่มีใครรู้ว่าฉันติดเชื้อเอชไอวี

วันหนึ่งเมื่อไม่นานมานี้ ฉันไปเยี่ยมเพื่อนสนิทที่บ้าน แต่พบเพียงสามีของเพื่อนที่ก็คุ้นเคยกันดี ฉันนั่งคุยกับเขาเพื่อรอเพื่อนกลับมา แต่กลับเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิดเมื่อจู่ๆ เขาเข้ามาทำร้ายร่างกายและข่มขืนฉัน

ฉันนึกไม่ออกว่าต้องทำอะไร กลัวอยู่คนเดียวว่าเพื่อนจะกลับมาและเข้าใจฉันผิด ฉันรีบกลับบ้าน ล้างเนื้อล้างตัว และเข้านอน บอกกับตัวเองในใจว่าช่างมัน หลังจากนั้นค่อยคิดหาทางว่าจะบอกเพื่อนอย่างไรให้รู้ว่าสามีเป็นคนเลวมาก

ไม่นานต่อมาปรากฏว่าฉันท้อง หมอที่คลินิกเป็นคนตรวจปีศาจวะให้ และแนะนำว่าให้กลับไปหาหมอคนที่ฝากคลอดและทำหมันเพื่อให้เขาช่วยทำแท้งให้ คงเป็นเพราะเขาทำหมันให้ไม่ดีพอ ฉันจึงท้องได้อีก

ฉันกลับไปที่โรงพยาบาลรัฐแห่งนั้น เขายังมีประวัติฉันอยู่ หมอคนหนึ่งตรวจท้องฉันและยืนยันว่าท้องจริงๆ ฉันบอกเขาว่าต้องช่วยเอาออกให้ฉันด้วยเพราะฉันมีลูกอีกไม่ได้แล้ว หลังจากนั้นฉันถูกเรียกเข้าไปในห้องที่มีอาจารย์หมอและหมอฝึกหัดนั่งกันอยู่เต็มไปหมด

“เกิดอะไรขึ้นล่ะ ทำไมถึงกลับมาท้อง” คนที่ฉันเข้าใจว่าน่าจะเป็นอาจารย์หมอดามขึ้นมา ตลกดีนะ ฉันต่างหากที่น่าจะถามคำถามนี้กับเขา

“ไม่ทราบเหมือนกันคะก็ทำหมันไปแล้ว”

“มีลูกกี่คนแล้ว”

“สองคนคะ”

“ผู้หญิงหรือผู้ชาย”

“ผู้ชายทั้งสองคนค่ะ”

“ท้องนี้อาจจะเป็นผู้หญิงก็ได้นะ ไม่เอาไว้หรือ”

ตกลงอีกแล้วไหมล่ะ ฉันคิดในใจ รู้ทั้งรู้ว่าฉันติดเอดส์
ฉันทำหมันแล้ว แล้วยังมาถามคำถามแบบนี้ได้อย่างไร

ฉันเหลียวมองไปรอบๆ หมอฝึกหัดนั่งกันหน้าสลอน
รอฟังคำตอบจากฉัน ด้านหลังยังมีคนไข้อีกหลายคนนั่งรอ
คิวอยู่ ฉันระงับความรู้สึกตอบกลับไปว่าไม่เป็นไรแล้วรีบลุก
เดินออกมา

ฉันขอพบนักสังคมสงเคราะห์ เล่าเรื่องให้ฟังคร่าวๆ
เขาบอกว่าจะรับเรื่องไว้ให้ หลังจากนั้นฉันรออีกเกือบเดือนจน
ต้องเข้าเดือนที่สาม ทางโรงพยาบาลแจ้งว่าให้ไปตรวจร่างกาย
ฉันต้องผ่านกระบวนการตรวจร่างกายและถูกซักรายละเอียด
อีกหลายรอบ ในที่สุดเขาบอกว่าอีกสองอาทิตย์จะติดต่อกลับ
ไป ฉันรอดด้วยความกระวนกระวายใจมาก จะออกจากบ้านไป
ไหนก็ไม่กล้า กลัวว่าถ้าทางโรงพยาบาลโทรศัพท์มาแล้วเพื่อน
ที่อยู่บ้านเดียวกันเป็นคนรับ ความจะแตกกันพอดี

ในที่สุดทางโรงพยาบาลก็โทรศัพท์มาแจ้งวันให้เข้าไป
รับการรักษา เมื่อไปถึงโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่คนหนึ่งถือใบ
ประวัติของฉันและพาเดินไปขึ้นลิฟท์ เขาก็มองอ่านใบประวัติ
ของฉัน

“ทำไมถึงเอาออก”

ใจหายวาบ ฉันไม่แน่ใจว่าเขาจะถามออกมาในลิฟท์ซึ่งมีคนยืนอยู่เต็ม ฉันหันหน้าไปทางอื่น ไม่มองหน้าเขาและไม่ตอบ พอไปถึงแผนกสูติกรรม หมอคนหนึ่งเรียกฉันเข้าไปคุย เขาอธิบายวิธีการทำแท้งที่เขาจะทำให้ฉันซึ่งคือการเหน็บยา

ตอนนั้นฉันอยากรู้มากกว่าจะทำอย่างไร จะเกิดอะไรขึ้นกับตัวฉันบ้าง แต่ก็ไม่กล้าถาม หมอทำหน้ายิ้มตลอดเวลา และสั่งงานพยาบาลด้วยน้ำเสียงห้วนมาก

หลังจากนั้น พยาบาลให้ฉันนอนบนเตียง หมอเข้ามาเหน็บยาให้

“นอนนิ่งๆ ชักสองชั่วโมงนะ อย่าเพิ่งลุกเดินเดี๋ยวขามันหลุด มันอาจจะมีปวดท้องเหมือนจะมีประจำเดือนนิดหน่อยนะ ถ้าปวดมากหรือมีเลือดออกก็กดเรียกพยาบาลเลย ถ้ายังไม่มีอะไรเกิดขึ้นพรุ่งนี้เช้าหมอจะเหน็บเพิ่มให้”

หมอพูดเร็วไว้ก่อนจะเดินออกไปโดยฉันไม่มีโอกาสได้ซักถาม

หมอเหน็บยาตอนประมาณบ่ายสามโมง ราวๆ สี่ทุ่มฉันเริ่มปวดฉี่ ลุกเข้าห้องน้ำไปฉี่ก็รู้สึกเหมือนมีก้อนอะไรบางอย่างถ่วงๆ หนักๆ อยู่ตรงท้องน้อย ฉันทิ้งไปฉี่แทบจะทุกยี่สิบนาที แต่ก็ยังไม่มีอะไรออกมาจากช่องคลอด ฉันทอนคิดว่าคงจะต้องเหน็บยาอีกรอบแน่ๆ

แต่แล้วความรู้สึกเหมือนมีน้ำไหลรินออกมาจากช่องคลอด เป็นเลือดจางๆ ฉันทรีบกดเรียกพยาบาล ผู้ช่วยพยาบาลคนหนึ่งเดินเข้ามาดู

“เป็นอะไร”

“เลือดมันออก”

ผู้ช่วยพยาบาลเดินออกไปและกลับเข้ามาใหม่
พร้อมกับแผ่นซับ

“ถ้ามีอะไรออกมาก็กดเรียกนะ”

ฉันเริ่มปวด กระสับกระส่าย ยกขาสองข้างขึ้นชันเข้า
รู้สึกว่เลือดเริ่มรินออกมาอีกนิดหน่อย

ประมาททีหนึ่ง ความปวดเริ่มแผ่ซ่านมากขึ้น มีลม
เบ่งมาเป็นระยะๆ เหมือนร่างกายอยากจะเบ่งอะไรสักอย่าง
ออกมา จะหลุดก็ไม่หลุด กระทบกระวายเป็นมาก สักพักก็
เหมือนกับมีน้ำออกมาเยอะมาก ฉันตกใจรีบกดเรียกพยาบาล
อีกรอบ พยาบาลเข้ามาดูบอกว่าเป็นน้ำคร่ำ

“ยังไม่ใช่ค่ะ”

ว่าแล้วก็เดินกลับออกไป ใจจริงในตอนนั้นฉันอยากให้
เขานั่งอยู่ด้วยเพราะฉันไม่รู้ว่กำลังจะเกิดอะไรขึ้นตัวเองบ้าง

ราวๆ ติสอง เริ่มเจ็บจนทนไม่ไหว สองมือลูบท้อง
เบาๆ

“อย่าให้ทรมาณเลย แม่คงไม่มีบุญให้เกิดหรอกนะ วั
ชาติหน้าก็แล้วกัน ชาตินี้แม่จะทำบุญไปให้ตลอดนะ ไม่ต้อง
กลัว”

ราวปาฏิหาริย์ อะไรบางอย่างลื่นๆ เหมือนวุ้นเคลือบ
พื้นช่องคลอดออกมา แผ่นชั้นเปียกชุ่ม ฉันทอดเรียก
พยาบาล

“อ้าว ออกมาแล้วนี่ แต่รกยังไม่ออก นอนรออีกเดี๋ย
นะ ให้รกหลุดออกมาก่อน อาจจะมีอีกนิดหน่อย ถ้ารกออก
มาแล้วก็เรียกเลยนะ”

ว่าแล้วก็เดินกลับไป ฉันทอดแรงจนไม่อาจอ้าปาก
เรียกเขาได้ทัน อยากให้เปลี่ยนแผ่นชั้นให้หน่อยเพราะมัน
เปียกชุ่มและเหม็นความมาก

นอนหมดแรงอยู่สักพัก ความปวดเบาลงไปเยอะ เริ่ม
ปวดฉี่ ฉันทอดเรียกพยาบาล เขาไม่ให้ลุก แต่เอากระโถนมา
รองให้ฉี่ทิ้งๆ ที่นอนอยู่อย่างนั้น พยาบาลประคองสะโพกฉัน
ไว้ พยายามไม่ให้วุ้นก้อนนั้นกระทบกระเทือน

“รกมันยังคาอยู่” เขาบอก

ฉันทอดหน้ารับ น้ำตาซึมด้วยความรู้สึกบางอย่างที่
เริ่มท่วมท้นหัวใจ ฉี่ไม่ออก ก็ในห้องนั้นมันไม่ได้มีแต่ฉันทอด
คนเดียว คนไข้หลายคนนอนกันเรียงราย

พยาบาลเดินออกไปกั้นฉันทอด ฉันทอดนั่งอยู่กับ
ความเจ็บ ขาสองข้างที่ชันขึ้นไว้เริ่มสั่นล้า ปวดหลังอย่าง
รุนแรงบวกกับความที่อยากจะเห็นเขา ฉันทอดตัวขึ้น ก็ล้ม
ไปดู

โธ่ลูก หนูอาจจะเกิดจากใครก็ไม่รู้ แต่หนูก็เป็นลูกแม่ ทำไมหนูไม่ไปเกิดกับคนที่เขาพร้อม คนที่เขาไม่เป็นโรคอย่างแม่

พยาบาลสองคนเดินเข้ามาดู

“อู๋ ยังไม่ออกอีกหรือ นี่ผู้ชายนะเนี่ย” พยาบาลก้มลงดูใกล้ๆ

ฉันถอนหายใจแผ่วยาว ได้แต่พรั่พุดอยู่ในใจ

“ยกโทษให้แม่นะ แม่ไม่ตั้งใจ ต้องเข้าใจนะว่าเกิดออกมาแล้วหนูจะมีชีวิตได้ยาวนานแค่ไหน มันจะเป็นบาปกว่าไหม หนูมาใหม่ชาติหน้านะลูก มาตอนที่แม่สุขภาพดีกว่านี้”

วินาทีนั้นฉันอยากให้ผู้ชายคนนั้นมันได้เห็น ฉันอยากพุดให้มันฟัง มันอาจไม่คิดอะไรก็ได้ แต่จะพุดให้มันได้ยินว่า แกมีส่วนทำให้ชีวิตหนึ่งที่เขาอยากเกิดขึ้นมา ไม่ได้เกิด บาปครั้งนี้แก้กับฉันร่วมกันทำ

อีกใจหนึ่งฉันหวนนึกไปถึงสามีที่ตายจากไป ถ้าคุณรู้จักพอ คุณคงไม่เอาโรคร้ายมาติดลูกติดเมีย ฉันคงไม่ต้องมาเจอวันที่ชีวิตมันโหดร้ายอย่างนี้

หกโมงเช้า หมอคนหนึ่งเดินเข้ามา ฉันใจชื้นขึ้นมาหน่อย เตี่ยวหมอกดดึงเอารกออก หมอใส่ถุงมือแล้วล้วงเข้าไปในมดลูก เขาออกแรงดึงอยู่ชั่วอึดใจ

“ไม่ออก เตี่ยวจะให้ น้ำเกลือกับยาเร่งนะ” เอาเลย ฉันคิดอยู่ในใจ อะไรก็ได้ ขอให้ช่วยฉันที

ยาเริ่มออกฤทธิ์ ฉันปวดท้องแต่ยังไม่มากเท่าไร
จนสิบเอ็ดโมง ยังไม่มีอะไรออกมา รอบตัวมีแต่กลิ่นคว
คละคลุ้ง

หมอคนใหม่เดินเข้ามา เขาส่ายหน้าเมื่อเห็นสภาพ
ของฉัน ไม่รู้ว่าเขาคิดอะไรอยู่ หมอใส่ถุงมือและเริ่มล้วงเข้าไป
ในช่องคลอด อีกมือก็กดหน้าท้องฉันเป็นจังหวะซ้ำๆ

อะไรบางอย่างหลุดผ่านช่องคลอดออกมา หมอยังคง
กดหน้าท้องและทำท่าเหมือนโกยอะไรออกจากตัวฉัน

“น่าจะหมดแล้ว ยังเจ็บอยู่ไหม”

ฉันส่ายหน้าซ้ำๆ ไม่มีแรงจะเปล่งเสียงออกมา

“นอนนิ่งๆ สักพักนะ ถ้าปวดก็กดเรียกพยาบาล”

หมอพูดก่อนจะเดินออกไป

ผู้ช่วยพยาบาลเข้ามาทำความสะอาด เปลี่ยนแผ่นซับ
แผ่นใหม่ และบอกให้ฉันลุกไปเข้าห้องน้ำชำระร่างกาย

“เออ หนอ มนุษย์เราช่างไม่มีน้ำใจเอาเสียเลย”

ฉันได้แต่อัดอั้นตันใจและรวบรวมเรี่ยวแรงเท่าที่มีอยู่
ช่วยตัวเองให้มากที่สุด

เป็นเวลาห้าคืนหกวันที่ฉันอยู่โรงพยาบาล พยาบาล
บางคนพูดจาดีมีน้ำใจ เข้ามาช่วยป้อนข้าวให้ ในขณะที่บางคน
ตากถางทั้งด้วยแววดา น้ำเสียงและถ้อยคำ รวมไปถึงการ
กระทำ

เหตุการณ์ครั้งนั้นผ่านไป แต่ในใจฉัน ทุกอย่างยังคง
แจ่มชัด สิ่งที่ได้เห็น ได้ยิน สัมผัสและรับรู้อยู่ในใจ ใครบอกว่า
หลุดออกมาแล้วก็สิ้นเรื่อง

สำหรับฉัน มันคือความสะเทือนใจทุกครั้งที่ถูก
ขึ้นมาในความทรงจำ ทั้งสิ่งที่คนกระทำกับฉัน และสิ่งที่
ฉันได้ทำลงไป •

ฉันเคยคิดว่าพวกที่ทำแท้งกันเยอะๆ
คือพวกเด็กวัยรุ่นที่ใจแตก

จันทร์

ฉันเคยคิดว่าพวกที่ทำแข่งกันเยอะๆ คือพวกเด็กวัยรุ่นที่ใจแตก เทียวสนุกโดยไม่คิดหน้าคิดหลัง แต่พอเกิดเหตุการณ์ขึ้นกับตัวฉัน ทั้งๆ ที่แต่งงาน มีลูกมีเต้าแล้วหลายคน มันทำให้ฉันได้คิดว่า ของอย่างนี้ มันไม่แน่มันอนจริงๆ

เกือบสองปีได้แล้วที่ฉันอยู่กินกับสามีคนที่สองนี้ เขาไม่เคยแต่งงานมาก่อนแต่รับเด็กคนหนึ่งมาเลี้ยงเป็นลูกบุญธรรม ส่วนฉันก็มีลูกติดมาสองคน

เราทั้งคู่ได้งานรับจ้างดูแลสวนและทำความสะอาดในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ทั้งครอบครัวก็เลยได้ที่พักอยู่ในบริเวณโรงเรียนซึ่งช่วยให้หุนค่าเช่าบ้านไปได้เยอะ เพราะแค่ค่าเรียนหนังสือของลูกสามคนเราก็แทบจะชักร้าไม่ถึงหลังแล้ว

สามีใหม่เป็นคนที่ดีแต่ใจมาก กินทุกวัน เมาแล้วจะอาละวาดทุบตีฉันประจำ ที่แย่มากๆ คือทำลายข้าวของในบ้านสาเหตุหนึ่งการเงินไม่ค่อยพอใช้ก็เพราะต้องซื้อหม้อข้าว ซื้อ

ของใช้ในบ้านที่เขาทำแตกหักเสียหายนี้แหละ ฉันต้องไปกู้เงิน ร้อยละบาทแทบทุกเดือนเพราะไม่พอใช้จ่ายภายในบ้าน

ความที่สามีเมาเหล้าเป็นประจำ ทำให้หน้าที่การงานของเราทั้งคู่ถูกกระทบกระเทือนไปด้วย เพราะวันไหนที่เขาเมาออกไปทำงานไม่ได้ ฉันต้องทำงานเพิ่มเป็นสองหน้าที่ไม่อย่างนั้นก็จะถูกเพ่งเล็งและอาจถูกไล่ออกได้ง่ายๆ เพราะคนตงงานมีอยู่เยอะแยะ ทางโรงเรียนจะไม่ง้อเราเลยถ้าเราทำหน้าที่บกพร่อง

มาถึงเรื่องที่ผมต้องทำ ที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้เลย เพราะนับตั้งแต่เริ่มเป็นสาว ฉันก็คุมกำเนิดมาตลอดไม่เคยขาด

ฉันแต่งงานเร็ว พอมีลูกสองคนก็เริ่มคุมกำเนิดมาเรื่อยๆ ทั้งกินยา ทั้งฉีดยา สลับกันไป และไม่เคยพลาดมีท้องอีกเลย จนมาอยู่กับสามีคนที่สองนี่ก็ยังคงกินยาทุกวัน จนเมื่อสองเดือนที่แล้ว เขาบอกว่าเลิกกินเถอะ กินแล้วอ้วน เขาไม่ชอบ และที่สำคัญเขาเองเป็นหมันมานานแล้ว ยังไงก็คงไม่ท้องหรอก ไม่ต้องกลัว

ฉันเลยเชื่อคำพูดของสามี หยุดกินยาเพราะใจจริงก็เบื่อเหมือนกันที่น้ำหนักขึ้นเรื่อยๆ ทั้งที่ทำงานออกแรงทุกวัน

เดือนแรกที่หยุดกินยาคุม ปรากฏว่าประจำเดือน

หายไป ทุกเช้าพอตื่นขึ้นมาก็มีอาการคลื่นไส้ สายๆ หน่อยจะ
เพลียมาก ไม่มีแรงทำงาน ฉันเคยมีลูกมาแล้ว รู้เลยว่าอาจจะ
ท้อง แต่ก็ยังรีๆ รอๆ ดูอาการตัวเองก่อน

“พ่อ นี่ถ้าท้องขึ้นมาจะทำยังไง” ฉันแก้งถามสามี

“มีงจะไปท้องกับใครได้หา กูเป็นหมัน บอกแล้ว มีง
ไปนอนกับใครมา!”

แทนที่จะเป็นที่พึ่ง ช่วยกันแก้ปัญหาเขากลับโมโห
โกรธาขึ้นมาทันที

“ถ้าหน้าเหมือนกู กูจะรับ” เขาพิมพ์

อ้าว แล้วถ้าลูกออกมาหน้าเหมือนญาติข้างฉันเข้า
ล่ะ จะทำยังไง

หลังจากนั้น ฉันเลยเงียบ ไม่พูดเรื่องนี้กับเขาอีก คิด
อยู่คนเดียวในใจว่า เออ พูดอย่างนี้ซะใหม่ ไม่รับผิดชอบอะไร
ซักอย่าง

หนึ่งเดือนเต็มๆ หลังจากทีประจำเดือนไม่มา
ตามกำหนด อาการแพ้ท้องของฉันก็ยิ่งชัดเจนมากขึ้น เหมือน
ทุกอย่าง กินข้าวไม่ได้ ฉันตัดสินใจแอบไปตรวจที่สถานีนามัย
ปรากฏว่าท้องจริงๆ

คิดฟุ้งซ่านไปหมด จะทำอย่างไรดี ถ้าเพียงแต่สามีจะ
พูดซักคำว่า เออ มีลูกของเราเองก็ดีนะแม่

ในที่สุดฉันตัดสินใจเล่าให้ครูในโรงเรียนที่เคารพนับถือ

กันฟัง ครูช่วยพาไปพบหมอที่เป็นเพื่อนกัน

หมอซักไซ้ไล่เลียงว่าทำไมฉันถึงเอาท้องนี้ไว้ไม่ได้ จะให้เอาไว้ได้อย่างไร ลูกสองคนที่กำลังเรียนหนังสือล่ะ แล้วยังชีวิตคู่ที่ยังไม่รู้จะไปได้สักกี่น้ำ เมาแล้วตีฉันประจำ ไม่ถูกใจก็ไล่เหมือนหมูเหมือนหมา อาชีพการงานก็อ่อนแอไม่มั่นคง รายได้ก็ไม่พอชักหน้าให้ถึงหลัง

หมอก็ตีนะ พอหมดเรื่องสงสัยก็ยอมทำตามที่ฉันขอ หมอเขียนใบอะไรส่งให้ใบหนึ่ง ฉันอ่านไม่ออกเพราะไม่ได้เรียนหนังสือ แต่หมอบอกให้ถือใบนี้ไปที่คลินิกแห่งหนึ่งในเมือง ซึ่งฉันเคยรู้มาก่อนว่าคลินิกนี้รับทำแท้งด้วย เจ้าของคลินิกก็เป็นหมอในโรงพยาบาลนี้แหละ

พอไปถึงคลินิก หมอก็มากล้าท้อง เสร็จแล้วพูดสั้น ๆ ห้วน ๆ ว่า มาพຽນนี้ตอนห้าโมงเย็น เตรียมเงินมาสองพัน ไม่ต้องพาญาติมานะ

กลับไปบ้าน บอกสามีว่าพຽນนี้จะไปหาหมอ มันยังหัวเราะจ๋าว่าอยู่ๆ จะไปนอนให้หมอดูทำไม

ถึงเวลานัด ฉันไปที่คลินิกด้วยใจตุ้มๆ ต่อมๆ ถ้ามีใครมาเป็นเพื่อนก็คงจะดี ยังไม่รู้เลยว่าจะเจ็บแค่ไหน จะกลับบ้านไหวหรือเปล่า ถ้าลูกไม่ขึ้นเดินไม่ได้ละ จะทำยังไง

อยากรถามหมอมว่าจะทำอะไรบ้าง แล้วฉันจะมีอาการอย่างไรบ้าง แต่ก็ไม่กล้าถาม หมอทำหน้าที่เฉยเหมือนไม่มีอารมณ์ความรู้สึกใดๆ

แต่แล้วทุกอย่างก็ผ่านไปอย่างรวดเร็ว หมอใช้เวลาแค่ ๑๕ นาที มันไม่เจ็บมากอย่างที่คิดแล้ว

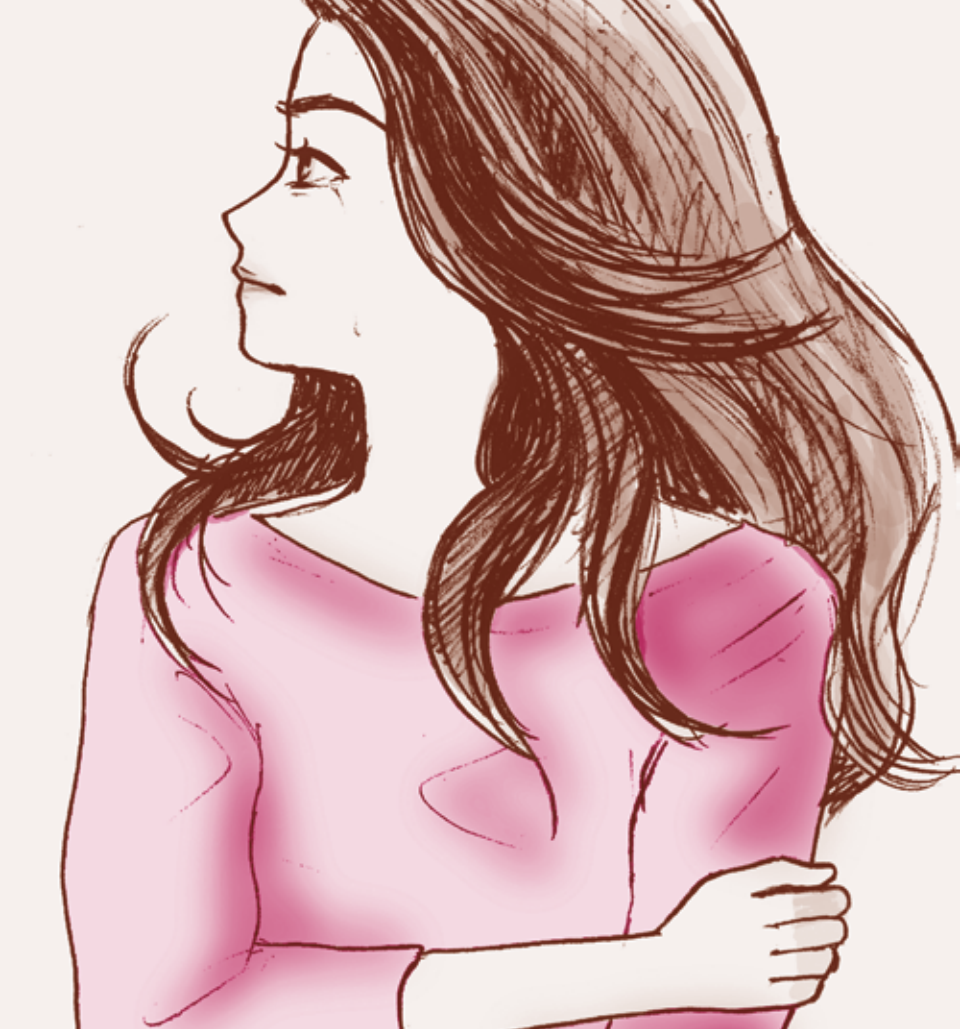
พยาบาลพุงฉันไปเข้าห้องน้ำ เขาบอกว่าให้ใส่ผ้าอนามัยทุกวันเพราะจะมีเลือดออกกะปริบกะปรอย แต่จะเป็นไม่เกินหนึ่งอาทิตย์ ให้ยาแก้ปวดมาซองหนึ่งด้วย

ฉันกลับมาถึงบ้าน เทียงพอดีตามที่บอกสามีไว้ กลับมาถึงก็มานั่งกินข้าว คุยกับเขา ทำตัวให้เป็นปกติแม้ว่าจะเพลียมาก แต่วันรุ่งขึ้นก็รู้สึกปกติดี มีเลือดออกนิดหน่อยอยู่ประมาณ ๕-๖ วันอย่างที่พยาบาลบอกจริงๆ

หลังจากนั้นฉันไปซื้อยาสตรีมาซงกินกับน้ำร้อน กินอยู่อาทิตย์หนึ่งก็รู้สึกที่ดีขึ้น มดลูกคงจะเข้าอู่ นี่ฉันคิดเอาเองนะ

หลังจากเหตุการณ์ผ่านไป ฉันมานั่งตริกตรองดู คงจะไม่บาปมากนักหรอกเพราะก้อนเลือดคงยังไม่เกาะตัว ก่อนทำฉันยังพูดในใจว่าเดี๋ยวจะทำสังฆทานไปให้

ไปอยู่กับคนที่เขาพร้อมเถอะนะ •

ในที่สุดฉันยอมทำหมั้น เพราะถ้า
ไม่ยอม ก็ต้องไปหาที่ท่าแห่งเอาเอง

เดือน

ถึงหมู่บ้านที่ฉันอยู่จะเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ แต่พวก
ผู้หญิงในหมู่บ้านก็มีความรู้เรื่องการคุมกำเนิดดีเพราะอนามัย
ออกมาให้คำแนะนำอยู่บ่อย ๆ

ตอนที่ฉันจะแต่งงาน แม่ยังเป็นคนบอกให้ฉันไปฉีด
ยาคุมที่อนามัยล่วงหน้าเอาไว้ก่อน สร้างเนื้อสร้างตัวกันสักพัก
ค่อยปล่อยให้มามีลูก

ฉันไปฉีดยาคุมตามที่แม่แนะนำแต่ปรากฏว่าฉันอ้วน
ขึ้นเร็วมาก พอฉีดได้สองเข็มก็เลยหยุด ปล่อยให้มามีท้องแรก
ซึ่งก็คือลูกชายคนโตที่ทุกวันนี้อายุแปดขวบแล้ว

พอคลอดลูกคนแรกแล้ว พยาบาลที่ทำคลอดก็แนะนำให้
ใส่ห่วงคุมกำเนิด ฉันมาคิดดู มันไม่แพงเลยนะ แต่ทำ
สิบบาทแต่คุมได้หลายปี สุดท้ายก็เลยตัดสินใจใส่ห่วงและทุกปี
ฉันต้องให้หมอตตรวจดูว่าห่วงยังอยู่ดีหรือเปล่า ฉันใส่ห่วงอยู่
หกปี เป็นหกปีที่รู้สึกสบายใจว่าไม่ต้องกลัวท้องเพราะพยาบาล

บอกว่าวิธีนี้ดีกว่าวิธีอื่นๆ สามีก็นชอบ เพราะเวลาที่หลับนอนกันก็เหมือนปกติทุกอย่าง

จนกระทั่งลูกชายโตพอที่จะดูแลตัวเองได้และเริ่มไปโรงเรียน ปีนั้นเป็นปีที่ฉันอายุยี่สิบเก้า พร้อมทั้งจะมีลูกอีกคนตามที่คิดกันไว้กับสามี ฉันจึงไปเอาห้วงออกที่โรงพยาบาลในเมือง

หลังจากนั้นก็คลอดลูกสาวคนที่สอง ฉันดีใจมาก เพราะได้ลูกชายหนึ่ง หญิงหนึ่ง เพื่อนบ้านบอกว่าโชคดีจริงๆ หลังคลอด หมอบอกว่าทำหมันเถอะ แต่คนแถวบ้านฉันหลายคนเคยทำหมันแล้วปรากฏว่า ไม่มีแรงทำงาน ดูอย่างลุงฉันเป็นต้น

แกบอกว่าแกหมดอารมณ์เพศตั้งแต่ทำหมันมา แกชอบย้าหนักย้าหนาว่า มีลูกสอนลูก มีหลานสอนหลาน ว่าอย่าไปทำหมัน ฉันคิดไปคิดมาอยู่หลายตลบ ในที่สุดก็ตัดสินใจบอกหมอว่าขอใส่ห้วงอย่างเดิมดีกว่า เพราะถึงจะไม่ถาวร แต่ก็หายห้วงไปได้หลายปี

หลังจากนั้นอีกเพียงสามปีต่อมา ฉันเริ่มรู้สึกว่าคุณเองมีอาการแพ้ท้อง ประจำเดือนหายไปเกือบสองเดือน ตอนแรกก็สงสัยว่าคุณเองเป็นอะไรกันแน่ พอเริ่มเฉลียวใจ ฉันก็รีบไปที่โรงพยาบาลเดิมทันที

หมอตรวจแล้วก็ยืนยันว่าคุณท้องแน่นอน ไม่น่าเชื่อ

เลยโรงพยาบาลนี้เป็นของหลวงด้วยนะ ไม่ใช่เอกชน ฉันจะเอาเงินที่ไหนมาเลี้ยงลูกตั้งสามคน เลี้ยงแบบพอไม่ให้อดนะ ก็ทำได้

แต่คนเราพอมีลูกแล้วก็อยากเลี้ยงให้ดีที่สุด อย่างน้อยก็ต้องส่งเรียนจนจบปริญญา แต่ถ้ามีลูกตั้งสามคน โอกาสที่จะส่งเรียนสูงๆ ให้ครบทุกคนคงเหลือน้อยมาก ทุกวันนี้ที่ทำงานก็ได้ไม่มากเท่าไรนัก

หมอนิ่งคิดเป็นพักใหญ่ เขาพลิกใบประวัติของฉันดูไม่รู้กี่รอบ แล้วบอกว่าจะเอาออกให้เอง แต่ว่าฉันต้องทำหมันไปเลย ถ้าไม่ทำหมัน ก็ไม่ทำแท้งให้

ฉันถอนหายใจเฮือกใหญ่ ทำไมหมอดต้องยื่นเงื่อนไขแบบนี้ด้วยนะ จะทำแท้งก็ทำไปเลยไม่ได้หรือยังไง ทำไมต้องให้ทำหมันด้วย ก็มันยังมีวิธีคุมอีกตั้งหลายวิธี

ฉันพยายามต่อรองขอนิฉายาคุมแทนทำหมัน แต่หมอก็ก็นอมน ฉันรู้สึกแย่มากๆ หมดแรง มือไม้อ่อน ใจหวิว เหมือนจะเป็นลม

เราอุตส่าห์เชื่อคำแนะนำของเขาทุกอย่าง เรื่องใส่ห่วงก็เขานั่นแหละที่แนะนำ ห่วงมันก็ดีอยู่แล้ว ขอแค่ใส่ให้ดีๆ อย่าให้มันมีบกพร่อง เพราะฉันก็เคยใส่ห่วงมาได้ตั้งหลายปี ตั้งแต่ท้องแรก

แต่คราวนี้เรารู้ว่าเขานั่นแหละพลาด เขาใส่ห่วงไม่ดี เพราะห่วงมันยังอยู่ ฉันไม่ได้ทำหลุด อัลตราซาวนด์แล้ว มัน

ก็ยังคงอยู่ สรุปว่าเราต้องค้าง แต่เราไม่มีสิทธิ์บอกว่าเขาใส่ไม่ดี พุดไปหมอกก็จะโกรธ

ในที่สุดฉันยอมทำหมั้น เพราะถ้าไม่ยอม ก็ต้องไปหาที่ทำงานเอง ที่ไหนมีบ้างก็ไม่รู้ ทำแล้วจะปลอดภัยเหมือนทำในโรงพยาบาลหรือเปล่านั้นบอกไม่ได้อีก ฉันไม่เสียดีกว่า ไหนจะลูกอีกสองคน แฟนอีกละ พ่อแม่ก็ยังคงดูแล

โชคยังดีที่มีพยาบาลอีกคนหนึ่งเข้ามาเล่าเรื่องการทำหมั้นให้ฟัง แก่ใจดีและอธิบายดีมาก มีรูปภาพ รูปปั้นอวัยวะภายในของผู้หญิงมาชี้ให้ฉันดูด้วย ฉันรู้สึกสบายใจขึ้นและคิดว่าหลังทำหมั้นแล้ว ร่างกายคงจะเป็นเหมือนเดิม

ฉันไม่เคยคิดว่าในชีวิตนี้จะต้องมาทำแท้ง แต่เมื่อมันเกิดขึ้นแล้วฉันก็คิดว่ามันเป็นกรรมของฉันเอง ตายไปก็คงต้องใช้กรรม แต่ตอนที่ยังอยู่นี้ก็ยังดีกว่าปล่อยให้มียุติอีกหนึ่งคน

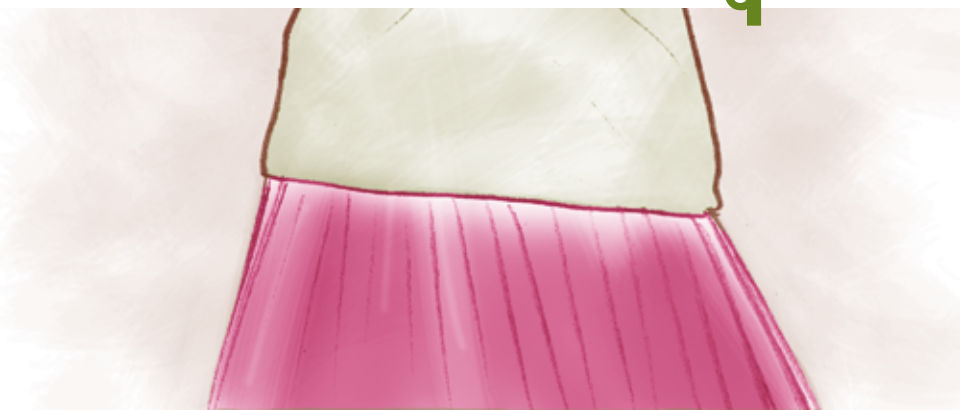
ฉันกับสามีปรึกษากันหลายรอบแล้ว เราคงจะไม่มีทางทำมาหากินได้ร่ำรวยกว่านี้

เราดูแล้วว่าฐานะอย่างเราคงจะเลี้ยงลูกได้อย่างดีที่สุดแก่ ๒ คนเท่านั้น •

เวลาผ่านไป ฉันยังคงนอนจมกองผ้าเบื่อนเลือด
ที่ยังคงไหลไม่หยุด

มุก

เสียงคนตะโกนโหวกเหวกโวยวายอยู่รอบตัว ฉันพยายามลืมตาขึ้นดูแต่ก็หนักอึ้งไปหมด ความปวดช่วงกลางลำตัวค่อยแผ่ลงแล้ว อะไรบางอย่างยังคงเลื่อนไหวเบาๆ อยู่บนอก

“เด็กอยู่ตรงนั้นนะคะ”

เสียงพี่สาวฉันตะโกนบอกใครบางคน

“มีเด็กอยู่บนตัวฉันนะคะ”

ใช่แล้ว เด็ก ลูกของตนเอง แต่แล้วผ้าผืนใหญ่ก็ถูกโปะลงบนร่างฉัน เสียงพี่สาววิ่งตามกระหืดกระหอบ บอกให้รู้ว่ามียุติกาอยู่บนตัวฉัน แต่เหมือนรอบๆ ตัวมันวุ่นวายเกินกว่าจะมีใครได้ยินเสียงร้องตะโกนนี้

ฉันคงถูกเข็นขึ้นไปบนตัวตึก ร่างทั้งร่างเหมือนถูกจับเขย่า พยายามนึกทบทวนว่าเกิดอะไรขึ้น ฉันปวดท้องอย่างรุนแรงตั้งแต่หกโมงเช้า เพื่อนที่นอนหอบพักเดียวกันเข้ามาช่วย

ดู เอาขาดมให้ มีเสียงอะไรบางอย่างแตก เหมือนลูกโป่ง มี
เลือดไหลออกมาจากช่องคลอด ตามด้วยน้ำใสทะลักออกมา
ความปวดแค้นขึ้นมาเป็นริ้วๆ เสียงเพื่อนตะโกนห้ามว่าอย่า
เบ่ง อย่าเบ่ง

ไม่ไหวแล้ว ฉันทนไม่ไหวแล้ว แรงเบ่งมหาศาลมา
จากไหนไม่รู้ พรวดเดียวความปวดผ่อนคลายลง เสียงเด็กร้อง
จ้า เพื่อนรีบกระโดดไปที่วิทยุ เร่งเสียงเพลงให้ดังกลบเสียงเด็ก
สั๊กพักเสียงเด็กก็เงียบไป

“สาวยกยังอยู่ ไม่เป็นไรนะ เดียวถึงโรงพยาบาลแล้ว”
เพื่อนบอกที่ข้างหู

ฉันพยายามประคองสติ ไม่ให้หลับ

“ถามซิว่ามันใส่ยาอะไรมา สมใจมันแล้วละสิ ทำงาน
เด็กตายแล้วนี่” เสียงนี้ดูดัน தாகถาง

ฉันพยายามลืมตาขึ้น แต่ทำไม่ได้ มันเพลี่ย
เหลือเกิน

“เฮ้ ชันขาขึ้น”

ฉันทำตามที่เขาบอก เจ็บระบมไปทั่วตัว เขาคง
ทำความสะอาด รู้สึกเย็นเหมือนถูกเช็ดด้วยแอลกอฮอล์

เวลาผ่านไป ฉันยังคงนอนจมกองผ้าเปื้อนเลือดที่
ยังคงไหลไม่หยุด พยาบาลคนหนึ่งเอายาแก้ปวดมาให้กิน
หลังจากนั้นไม่มีใครมาดูอาการฉันอีกเลย

รุ่งเช้าของอีกวัน หมอเดินเข้ามาพร้อมพยาบาล ยืนดูฉันกันอยู่ห่างๆ คุยอะไรกันไม่รู้ สักพักหมอพูดเสียงดังขึ้นอีกหน่อยว่าให้ออกได้ แล้วเดินออกไปโดยไม่ได้ตรวจหรือถามอาการฉันเลยแม้แต่นิดเดียว ฉันหันหน้าเข้าข้างฝา น้ำตาเริ่มอยู่เต็มตา ฉันยังเสียใจไม่พอหรืออย่างไร

นับตั้งแต่นั้นที่ท้อง ฉันมีโอกาสได้ดีใจแค่สองครั้ง ครั้งแรกเมื่อรู้ว่ากำลังจะมีลูก ครั้งที่สองเมื่อรู้ว่ามิทางเลือกอื่น นอกเหนือจากการทำแท้ง

ฉันอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่แต่ละคนมีประสบการณ์มีแฟน ท้อง และทำแท้งกันมาทั้งนั้น แต่พอถึงคราวของฉันบ้าง ทันทันที่รู้ว่าท้อง ฉันกลับดีใจ จะต้องถูกล้อออกจากโรงเรียนแน่นอน แต่ไม่เป็นไร ฉันรู้สึกว่าเป็นคนดีมาก ถ้าเรามีลูกด้วยกันก็คงจะเป็นชีวิตครอบครัวที่มีความสุขดี

พอโทรศัพท์ไปหาแฟนซึ่งเรียนหนังสืออยู่อีกจังหวัดหนึ่ง เขาไม่ดีใจแต่บอกว่าเอาออกเถอะ เขาบอกว่ารักฉันแต่ยังไม่อยากมีครอบครัวในตอนนี ฟังแล้วก็รู้สึกสับสน

พอกลับมาคุยกับเพื่อนในกลุ่ม ทุกคนต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าต้องเอาออก จะเลี้ยงได้ยังไง ยังเรียนไม่จบ อาชีพก็ไม่มี พ่อแม่จะรับได้ไหม สารพัดคำถามที่นั่นเองก็ไม่รู้จะตอบยังไง

ฉันกำลังจะมีลูกนะ ไม่ได้จะไปปล้นฆ่าใครที่ไหน
ทำไมต้องสกัดดาวรุ่งกันยกใหญ่ขนาดนี้

วันต่อมา แฟนโทรมาบอกว่าให้รอหน่อย เขากำลัง
หาเงินแล้วจะมารับเข้ากรุงเทพฯ เพื่อไปทำที่คลินิกแห่งหนึ่ง
เขาอ้อนวอนให้เชื่อใจและรอเขาก่อน อย่าเพิ่งไปปรึกษา
พ่อแม่

หลังจากนั้นเขาก็โทรมาอยู่เรื่อยๆ ส่วนใหญ่จะ
ปลอบใจฉัน ให้ใจเย็นๆ รอเขาอีกหน่อย

เข้าเดือนที่สี่ แฟนหายเงียบไป โทรไปหาก็ไม่อยู่
ทุกครั้ง เพจไปหาก็ไม่โทรกลับ ฉันเริ่มรู้แล้วว่าเขาต้อง
หลบหน้าแน่นอน และรู้ว่าฉันไม่มีปัญญาจะไปตาม เพราะยัง
ไม่ได้สนิทกับครอบครัวของเขา ไม่รู้ว่าบ้านเขาอยู่ที่ไหน มี
เพียงเบอร์โทรศัพท์ที่หอพัก และเบอร์เพจเท่านั้น

“ช่างหัวมัน”

เป็นคำพูดที่ติดปาก คิดในใจฉันในช่วงเวลานั้น พวก
เพื่อนๆ เริ่มหาข้อมูลวิธีทำแท้งมาให้ฉันลอง

เข้าเดือนที่หก ฉันยังทำแท้งไม่สำเร็จ มองหน้าแม่ที่ไร
ก็อยากจะบอกแม่ทุกครั้งไป แต่ไม่กล้า แม่ร้องไห้ง่าย เสีย
ใจง่ายเหลือเกิน ไม่อยากเห็นน้ำตาแม่

เพื่อนให้ยาสอดมาสองเม็ด ราคาหนึ่งพันบาท บอกว่า
คราวนี้ไม่พลาดแน่ ฉันไม่ได้ตั้งใจ ไม่ได้เสียใจ ไม่รู้สึกอะไร
ทั้งนั้น ใจมันชาๆ อย่างบอกไม่ถูก เหนื่อยเหลือเกิน อยาก

ให้เรื่องมันจบๆ ไปเสียที จะจบอย่างไรก็ได้

คืนนั้นฉันสอดดยาทั้งสองเม็ด ดีสองยาคงออกฤทธิ์
ปวดท้องมากเหลือเกิน ปวดจนเพื่อนต้องพากันส่ง
โรงพยาบาล

ก็ตกลงดี พอถึงมือหมอปุ๊บ ฉันก็หายปวดทันที หมอ
ตรวจดูแล้วก็บอกว่า เด็กแข็งแรง หัวใจเต้นเป็นปกติ แล้วบอก
ให้ฉันไปคุยกับพี่พยาบาลคนหนึ่ง

“มีปัญหาอะไรหรือเปล่าคะ คุยได้นะ เพราะทางออก
มันมีหลายทาง”

พอพี่พยาบาลเปิดฉากคุยเท่านั้นแหละ ความรู้สึก
ทั้งหมดทั้งมวลที่สุขใจอยู่หกเดือนก็ทลายออกมา

พี่พยาบาลไม่ดูคำฉันสักคำ เขาบอกว่าถ้าไม่อยาก
เอาออก ก็ไปพักที่บ้านพักสำหรับผู้หญิงก่อน คลอดเสร็จแล้ว
ค่อยตัดสินใจอีกทีว่าจะเลี้ยงเองไหม หรือจะยกให้เป็นบุตร
บุญธรรมก็ได้

“ไปตัดสินใจนะ จะไปวันไหนก็บอก พี่จะประสานงาน
ให้มูลนิธิมารับ”

ฉันกลับหอพักด้วยความสบายใจที่สุด เป็นครั้งแรกใน
รอบหกเดือนที่ปลอดโปร่งโล่งใจมาก

เพื่อนสนิทคนหนึ่งมานอนเป็นเพื่อน เราคุยกันทั้งคืน
ว่าลูกออกมาจะหน้าเหมือนใคร นัดกันว่าพรุ่งนี้จะไปซื้อเสื้อผ้า
เด็กอ่อนกับชุดคลุมท้องด้วยกัน พอมันหายหัวไปไหนก็ช่าง

ตายายเห็นก็คงจะใจอ่อนไปเอง ฉันสบายใจซะจนลืมไปเลยว่า
เรื่องนี้เคยปิดบังพ่อแม่ขนาดไหน

**แต่แล้วความปวดเมื่อหกโมงเช้าก็เริ่มต้นขึ้นเหมือน
ฝันร้าย**

เสียงคนตะโกนโหวกเหวกโวยวายอยู่รอบตัว ฉัน
พยายามลืมตาขึ้นดูแต่ก็หนักอึ้งไปหมด ความปวดช่วงกลาง
ลำตัวค่อยแผ่วลงแล้ว อะไรวางอย่างยังเคลื่อนไหวเบาๆ อยู่
บนอก

“เด็กอยู่ตรงนั้นนะคะ” เสียงพี่สาวฉันตะโกนบอก
ใครบางคน

“มีเด็กอยู่บนตัวแก้นะคะ”•

ทบทวนทุกทางออกเท่าที่มีอยู่
มันไม่ใช่การตัดสินใจชั่วพริบตา

ปลา

ฉันเชื่อว่ามิวี่รุ่นหลายคนที่เคยเจอเรื่องราวแบบเดียวกับฉัน เริ่มต้นจากอยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น พ่อแม่ยินดีเห็นดีเห็นชอบทุกอย่างขอเพียงให้ตั้งใจเรียนหนังสือ

ฐานะทางบ้านแม่ไม่ร่ำรวยล้นฟ้าแต่ก็ไม่ขัดสนเงินทอง มีรุ่นพี่ที่คบหาดูใจกันมานาน เป็นกำลังใจให้แก่กันและกันในการเรียน อ่านหนังสือเตรียมสอบด้วยกัน ช่วยผลักดันกันและกันให้เรียนหนังสือได้ดี ฉันเองก็เป็นแบบที่เล่ามานี้เรียนหนังสือถึง ม.๖ แล้ว กำลังสติสราเร่งสมวัย เรียนๆ เล่นๆ แต่ก็กลัววิชาวันเสาร์อาทิตย์เพราะอยากสอบเข้ามหาวิทยาลัยต่างๆ ได้

วันหนึ่งฉันไปเยี่ยมคนรักที่บ้าน เขาไม่สบายฉันเลยซื้อของกินอร่อยๆ ที่เขาชอบไปให้ ปกติฉันเคยไปบ้านเขาในวันเสาร์อาทิตย์เพื่อไปกินข้าวกับพ่อแม่เขาบ้าง แต่วันนั้นเป็นวันทำงาน ที่บ้านไม่มีใครอยู่เลย บรรยากาศจึงเป็นใจให้

เราสองคนมาก แต่นั่นก็พยายามหลบเลี่ยง ชวนเขาคุยเรื่องอนาคต ขอให้เขารออีกนิด เอาแค่นี้ให้ฉันสอบเข้ามหาวิทยาลัยก่อนก็ได้

แต่เขาก็เอาแต่พูดว่าเขารักฉัน ฉันไม่รักเขาหรืออย่างไร ไปๆ มาๆ ฉันกับเขาก็มีอะไรกันเพราะหยุดเขาไม่ได้เสียแล้ว เขาเริ่มใช้กำลังบังคับ สุดท้ายฉันเลยต้องโอนอ่อนผ่อนตาม ฉันเคยตั้งใจมาตลอดว่าในคืนแรกของการแต่งงานของฉัน จะต้องเป็นคืนที่เราแสดงความรักต่อกันและกันอย่างอบอุ่นซาบซึ้ง

“เอาเถอะนะ ถ้าครั้งแรกในชีวิตของเรานั้นต้องมาถึงเร็วกว่าที่คิดไว้ก็ปล่อยให้มันเป็นไปก็แล้วกัน” ฉันคิดอยู่ในใจ

แต่หลังจากวันนั้น ประจำเดือนที่เคยมาตามปกติก็หายเสียไป ฉันปรึกษาแม่ เล่าให้แม่ฟังตามตรง เพราะว่าเราสนิทกันมาก แม่ดีใจมาก ไม่ซ้ำเติม ไม่ตอกใจ แม่ดูสงบมาก และพาฉันไปร้านขายยา เราไปซื้อแผ่นทดสอบมาลองตรวจดูปรากฏว่าฉันท้องจริงๆ แม่บอกว่าแล้วแต่ฉันจะตัดสินใจ

ตอนนั้นใกล้จะปิดเทอม ฉันจะจบ ม.๖ แล้ว ฉันเลยคิดว่าเอาไว้ดีกว่า เพราะแฟนก็ทำงานแล้ว คบกันมาก็หลายปี ครอบครัวทั้งสองฝ่ายต่างรับรู้และยอมรับ หลังจากนั้นแม่บอกทุกคนในบ้าน ทุกคนรับรู้ด้วยอาการสงบ น้องชายบอกว่าจะได้เป็นน้ำแล้ว พี่ชายอาสาจะไปรับไปส่งที่โรงเรียนทุกวันเพราะไม่อยากให้กระทบกระเทือน พ่อก็บีบมือให้กำลังใจ

แต่พ่อฉันบอกชายคนรัก พี่เขากลับนั่งเงียบจนฉัน
ใจหาย

“พ่อแม่คงรับไม่ได้” เขาพูด

“พี่เพิ่งเรียนจบ เพิ่งได้งานทำ เขาอยากให้บวชก่อน
อีกสักพักค่อยแต่งงาน ชมพูก็รู้ว่าเขาวางชีวิตพี่ไว้เป็นขั้น
เป็นตอนมาก” ฟังปุ๊บฉันตัดสินใจวินาทีนั้นเลยว่า ได้ ฉันจะ
ไปเอาออก

มีคลินิกวางแผนครอบครัวอยู่ที่หนึ่งที่บ้านเขานั่งรถเมล์
ผ่าน ฉันเดินเข้าคลินิกไปคนเดียว บอกหมอตรง ๆ ว่าท้องและ
ต้องการเอาออก หมอบอกว่าที่นี่ไม่ได้ทำแท้งนะ แต่จะลอง
ปรับประจำเดือนให้ ตอนนั้นฉันคิดว่ามันก็คงอย่างเดียวกัน
นั่นแหละ เพียงแต่หมอมต้องมีจรรยาบรรณ จะพูดตรง ๆ ไม่ได้
วันนั้นหมอนัดยาให้ ๒ เข็มและให้ยามากินติดต่อกัน ๒ วัน
หมอบอกว่าได้ผลแค่ ๕๕% ถ้าภายใน ๑๐ วันเมนส์ยังไม่มา
ก็แปลว่าไม่ได้ผล

และแล้วมันก็ไม่ได้ผลจริง ๆ ฉันปรึกษาหารือกับแฟน
อีกรอบ เขาบอกว่าเอาไว้ก็แล้วกัน เดี่ยวเขาจะไปคุยกับพ่อแม่
หลังจากนั้น ฉันก็เริ่มสบายใจขึ้น ไปเรียนหนังสือทุกวัน
ตามปกติ แต่แล้ววันหนึ่งก็มีความคิดผุดขึ้นมาว่า เด็กจะ
ออกมาสมบูรณ์หรือเปล่า ยาที่ฉีดและที่กินเข้าไปมันจะมีผล
อะไรไหม ถ้าเขาออกพิการ แม้ฉันจะเลี้ยงเขาอย่างดี แต่เขาจะ

ต้องเจอกับสายตาของคนรอบข้าง เขาจะทนได้ไหม อีกอย่าง ถ้าพ่อแม่ของแฟนรู้ เขาจะมองเราเปลี่ยนไปไหม เขาเคยรักเคยเอ็นดู ถ้าเขารู้เขาต้องคิดว่าฉันเป็นเด็กไม่ดี เป็นผู้หญิงใจง่าย ไม่คู่ควรกับลูกชายของเขาหรือเปล่า

ฉันคุยกับแฟน เขาเองก็วิตกว่ายาจะเข้าไปมีผลกับเด็ก หลังจากนั้นฉันไปที่โรงพยาบาล บอกหมอตรงๆ ว่าเรื่องราวทั้งหมดเป็นอย่างไร หมอบอกว่ามีวิธีตรวจว่าเด็กปกติหรือไม่ แต่เป็นวิธีที่ต้องใช้เงินเยอะ

ฉันกลับมานั่งคิดทบทวน จริงๆ แล้วเราก็ไม่พร้อมกันเท่าไร เพราะถ้ามีลูกก็หมายความว่าจะไม่ได้เรียนมหาวิทยาลัย ตัวแฟนเองก็กลัวมากกับการทำให้พ่อแม่ผิดหวัง ที่สำคัญตัวเองยังไม่พร้อมจะมีครอบครัว แล้วถ้าลูกออกมาพิการอีกล่ะ

เป็นช่วงเวลาที่หนักใจมาก เพราะทุกคนที่บ้านต่างสนับสนุน ประคับประคองฉัน พ่อซื้อชุดคลุมท้องมาให้หลายชุด แม่ไปเลือกซื้อของใช้เด็กมาเตรียมไว้ พี่ชายน้องชายไม่ยอมให้ช่วยทำงานบ้าน ทุกคนดูเหมือนอยากได้หลานในขณะที่ตัวฉันเองกำลังเริ่มคิดไปอีกทางหนึ่ง

ฉันคุยกับแฟนรอบสุดท้ายเพื่อคิดทบทวนหาทางออกที่ดีกว่านี้ แต่มันก็ไม่มีแล้ว ในที่สุดเราสองคนขับรถไปต่างจังหวัดที่รู้ว่ามียุติกรรับทำแท้ง เราหมดเงินไปเกือบ

ห้าพันบาท แต่ฉันก็ปลอดภัยกลับมา

หลังจากที่เล่าเรื่องทั้งหมดให้พ่อแม่ พี่ชายและน้องชาย ฟัง ทุกคนก็ปลอบใจว่าไม่ให้คิดมาก เมื่อพร้อมแล้วค่อยมีใหม่นั่นรู้สึกว้าก๊ว แล้วทุกคนโล่งใจ ดูผ่อนคลายกันมากขึ้น

ฉันคิดว่าถึงที่สุดแล้วทุกคนในบ้านไม่ยากให้ฉันต้องหยุดเรียนมาเลี้ยงลูก หรือมีอนาคตที่หักเหไปจากเดิมแบบนั้น เพียงแต่ทุกคนรักฉัน พยายามสนับสนุนให้ฉันใช้ชีวิตไปตามทางที่ฉันเลือกเอง และจนถึงวันที่ฉันเลือกที่จะหยุดการท่องไว้ก่อนเขาก็ยังเข้าใจและรักฉันเหมือนเดิม

ถ้าถามว่าฉันเสียใจไหมที่ตัดสินใจทำแท้งในตอนนั้น ฉันคงตอบว่าไม่เลย เพราะฉันรู้ว่ามันเป็นการตัดสินใจที่ถูกต้องในช่วงเวลานั้น

ไม่เสียใจเพราะกว่าจะตัดสินใจได้ ฉันเสียน้ำตาไปมากมาย ต้องทุกข์ทรมานอยู่กับความคิดที่วนเวียน ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และได้ทบทวนทุกทางออกเท่าที่มีอยู่

มันไม่ใช่การตัดสินใจชั่วพริบตา แต่มันผ่านเหตุผล เวลา ความรู้สึก และการค้นลึกเข้าไปในจิตใจของตัวเอง

ฉันรู้สึกที่ตัวเองแข็งแกร่งขึ้นและเข้าใจชีวิตมากขึ้นเมื่อได้ผ่านช่วงเวลาเหล่านั้นมา•

มาร่วมกันสร้าง ประวัติศาสตร์ที่ไม่ซ้ำซาก ของการตั้งท้องไม่พร้อม^๑

กฤตยา อาชวนิจกุล
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล

^๑ ปรับปรุงและเรียบเรียงจากปาฐกถาพิเศษเรื่อง
‘ประวัติศาสตร์ที่ไม่ซ้ำซากของการตั้งท้องไม่พร้อม’ ในการสัมมนาระดับชาติเรื่อง
‘ทางเลือกของผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม ภาค ๒ ตอนร่วมกันสร้างทางเลือกให้หลากหลาย’
จัดโดย กองวางแผนครอบครัวและประชากร กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
สถาบันกฎหมายอาญา สำนักอัยการสูงสุด สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีแห่งประเทศไทย เครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ
ศูนย์คุ้มครองสิทธิด้านแอดส์ มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง และสภาประชากร
วันพฤหัสบดีที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๕ ณ โรงแรมโซลทวิน กรุงเทพมหานคร

การก้าวไปสู่ประวัติศาสตร์ที่ไม่ซ้ำซาก
ของการตั้งท้องที่ไม่พร้อม แสดงว่า
ประวัติศาสตร์เรื่องนี้ในอดีตมันคงมีอะไรที่ซ้ำซากอยู่
แน่นอน เพื่อให้เข้าใจที่มาของประวัติศาสตร์ที่ซ้ำซาก
ก่อนการเดินทางสู่ความไม่ซ้ำซาก ดิฉันจะแบ่งการ
พูดออกเป็นสามเรื่องใหญ่

เรื่องแรกที่จะพูด และคิดว่าจำเป็นต้องพูดก่อนก็คือ
ส่วนของประวัติศาสตร์ที่ซ้ำซากมันมีอะไรที่ซ้ำซากบ้าง ในที่นี้
จะพูดถึงเรื่องเดียวคือขบวนการเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิของ
การยุติการตั้งท้องที่ไม่พร้อมที่ผ่านมา ว่ามีความเป็นมาอย่างไร
ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และทำไมมันจึงซ้ำซากนัก

เรื่องที่สอง มีทั้งส่วนที่ซ้ำซากและส่วนที่ไม่ซ้ำซาก
คือเรื่องปัญหาของผู้หญิงที่ตั้งท้องว่ามีข้อเท็จจริงอย่างไรบ้าง

ประเด็นนี้ย่อมซ้ำซากกับสิ่งที่เคยมีการพูดกันในเวทีสัมมนา
อื่นๆ หรือมีการนำเสนอในรูปแบบอื่นๆ มาบ้างแล้ว แต่
การสำรวจสถานการณ์ทำแท้งในปัจจุบัน จะทำให้เห็นภาพ
ประเด็นใหม่ๆ ที่ชัดเจนมากขึ้นด้วยข้อมูล ข้อเท็จจริงจาก
งานวิจัย ข้อมูลจากเสียงสะท้อนจากประสบการณ์ของผู้หญิง
ที่เผชิญปัญหาเองโดยตรง ซึ่งส่วนนี้ไม่ซ้ำซาก

และแน่นอนว่า สุดท้ายดิฉันจะก้าวไปสู่การเสนอ
ยุทธศาสตร์ของการมาร่วมกันสร้างประวัติศาสตร์ที่ไม่ซ้ำซาก
ของการตั้งท้องไม่พร้อมว่า ถ้าไม่ยากให้มันซ้ำซากซ้ำซ้อน
เราควรทำอย่างไรบ้าง

● ประวัติศาสตร์ที่ซ้ำซากในการแก้ไขกฎหมาย เกี่ยวกับการทำแท้ง^๒

เรื่องแรก ขบวนการเคลื่อนไหวเรื่องขยายสิทธิการ
ทำแท้ง ต้องเน้นคำว่า ‘ขยาย’ ตรงนี้ เพราะการเคลื่อนไหว
ทั้งหมดจากอดีตจนถึงปัจจุบันหมดๆ ล้วนมีเป้าหมายชัดเจน
ที่จะแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง ที่ปรากฏอยู่ในประมวล
กฎหมายอาญามาตรา ๓๐๕ เพื่อขยายเงื่อนไขให้ผู้หญิงที่

^๒ ผู้สนใจรายละเอียดของ ‘ขบวนการเคลื่อนไหวเรื่องสิทธิการทำแท้ง’ โปรดดูบท
ที่สองในหนังสือชื่อ ‘การเมืองเรื่องเพศและร่างกายผู้หญิง: เอดส์ แท้ง ความรุนแรง และหญิงรัก
หญิง’ โดยกฤตยา อาชวนิจกุล และกนกวรรณ ชรารวรรณ (กำลังตีพิมพ์ ๒๕๕๖) สถาบันวิจัย
ประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล จัดพิมพ์.

ท้องไม่พร้อมสามารถยุติการตั้งครรภ์ของตนเอง ไม่ให้จำกัดอยู่
แค่ว่าเป็นท้องที่มีผลมาจากการถูกข่มขืน หรือการท้องนั้นเป็น
อันตรายต่อชีวิตของผู้หญิงที่ท้องเอง ความพยายามจะแก้ไข
กฎหมายมาตรา ๓๐๕ เจ้าปัญหานี้ทำกันหลายครั้ง ทุกครั้งก็
ล้มเหลวหมด ตรงนี้ถือว่าเป็นประวัติศาสตร์ที่ซ้ำซาก

ความพยายามที่เห็นชัดเจนครั้งแรก ก่อตัวขึ้นใน
ช่วงการร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕
(พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙) ซึ่งเริ่มทำกันมาตั้งแต่แผนพัฒนา
ฉบับที่ ๔ จะสิ้นสุดลง (เริ่มจากปี พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นต้นมา)
แนวคิดเกี่ยวกับการทำแท้งทางประชากรศาสตร์ได้รับการบรรจุ
เข้าไปอยู่ในแผนฉบับที่ ๕ ด้วยดังนี้

*‘(๑.๓) ปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา
๓๐๕ เพิ่มเหตุให้ทำแท้งได้โดยชอบด้วยกฎหมาย หากมีการ
ตั้งครรภ์เกิดขึ้นหลังการวางแผนครอบครัว เนื่องจากยังไม่มี
การวางแผนครอบครัววิธีใดที่ได้ผลไม่มีการผิดพลาด’*

จากข้อเสนอในแผนชาติฉบับนี้ และแรงผลักดัน
จากแพทย์ที่ทำงานเรื่องนี้โดยตรงผสมผสานกับคณะกรรมการธิการ
สาธารณสุขของสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น นำโดยพรรค
ประชากรไทยร่วมกับพรรคการเมืองหลายพรรคเสนอให้มีการ
แก้ไขกฎหมายมาตรา ๓๐๕ โดยขยายเงื่อนไขอนุญาตให้
ผู้หญิงทำแท้งได้เพิ่มขึ้นอีก ๒ เงื่อนไข คือเมื่อผู้หญิงที่ตั้งท้อง

มีปัญหาด้านสุขภาพกายหรือจิต และเมื่อการตั้งครุฑเกิดจากการคุมกำเนิดล้มเหลวจากการปฏิบัติของแพทย์

กฎหมายเดินทางเข้าสู่สภาล่างคือสภาผู้แทนราษฎร ในปี ๒๕๒๔ และผ่านสภาฯ ไปด้วยเสียงเกือบเป็นเอกฉันท์ คือ ๑๗๔ เสียงต่อ ๒ เสียง หลังจากที่กฎหมายผ่านสภาไปแล้วก็เกิดขบวนการที่ไม่เห็นด้วยกับการที่จะแก้ไขกฎหมายนี้ โดยมีผู้นำขบวนการ คือ พลตรีจำลอง ศรีเมือง (ยศในขณะนั้นคือพันเอก) ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (พลเอกเปรม ติณสูลานนท์) และเป็นวุฒิสมาชิกด้วย พลตรีจำลองประกาศต่อต้านการแก้ไขกฎหมายฉบับดังกล่าวด้วยการลาออกจากตำแหน่งเลขาธิการสภาฯ แล้วมาตั้งขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อล้มกฎหมายนี้ในชั้นวุฒิสภา ซึ่งก็ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง เพราะเมื่อกฎหมายผ่านถึงวุฒิสภา ปรากฏว่าวุฒิสมาชิกในสมัยนั้น ลงมติเสียงตรงกันข้ามกับสภาล่าง คือไม่เห็นด้วย ๑๔๗ เสียง และเห็นด้วยเพียง ๑ เสียง

ความพยายามครั้งนี้เป็นความพยายามครั้งแรกที่จะแก้ไขกฎหมายมาตรา ๓๐๕ และเป็นความพยายามครั้งเดียวที่น่าระทึกใจและน่าจดจำ เพราะว่าเกือบจะประสบความสำเร็จ

ความล้มเหลวครั้งนี้เป็นเรื่องของการคาดไม่ถึง และขาดประสบการณ์ของกลุ่มผู้สนับสนุน นั่นคือคิดไม่ถึงว่าจะมีขบวนการใหญ่โตออกมาต่อต้าน และนำโดยบุคคลระดับ

วุฒิสมาชิกและเลขาธิการนายกรัฐมนตรีนี่ที่สามารถสร้างความสนใจ จูงใจ และดึงดูดใจให้คนคล้อยตาม และเชื่อในวาทกรรม ‘แห่งเสรี’ ที่ชูขึ้นมาในขณะนั้น กว่าที่ฝ่ายสนับสนุนจะตั้งหลักได้ทัน กระแสแห่งเสรีก็กระหึ่มไปทั่วประเทศแล้ว

มีประเด็นที่น่าใส่ใจตรงนี้คือ ในประวัติศาสตร์ของการพิจารณากฎหมายในรัฐสภาไทย มีน้อยครั้งมากที่กฎหมายซึ่งผ่านการพิจารณาจากสภาล่างไปแล้วจะไปตกที่สภานบน เพราะสภานบนในสมัยที่ยังเป็นสภาแต่งตั้งมักจะไม่คัดค้านกฎหมายจากสภาล่าง แล้วเหตุใดเล่า วุฒิสมาชิกในยุคนั้นจึงยกมือคัดค้านกฎหมายนี้เกือบทั้งสภา?

จากการตรวจสอบเอกสารและพูดคุยกับบุคคลต่างๆ ที่เคลื่อนไหวอยู่ในยุคนั้น พบว่าการเคลื่อนไหวต่อต้านเป็นแนวทางด้านกว้างต่อสังคม มีข่าวปรากฏชัด แต่วิธีการที่จะทำให้สภาไม่รับนั้นทำกันเบื่องลือกคือ ต้องทำให้วุฒิสมาชิกยกมือต่อต้านกฎหมาย ถ้ายังจำกันได้ในสมัยนั้น จปร.๗ มีอำนาจมาก เพราะเป็นกลุ่มที่ผลักดันสนับสนุนให้พลเอกเปรมขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรี พลตรีจำลองเองก็เป็นแกนนำคนสำคัญของจปร.๗ และแกนนำของจปร.๗ เองเกือบทั้งหมดก็ได้รับแต่งตั้งเป็นวุฒิสมาชิกด้วย วุฒิสมาชิกจำนวนหนึ่งที่มาจากสายทหารก็เป็นกลุ่มที่ จปร.๗ เสนอชื่อขึ้นไป เพราะฉะนั้นจึงไม่ใช่เรื่องยากที่จะลอบบีให้ได้เสียงจากวุฒิสมาชิกซึ่งเป็นสายทหาร แล้วทำความเข้าใจกับกลุ่มวุฒิสมาชิกอื่นๆ จน

สามารถบล็อกโหวตได้

อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนไหวด้านกว้างของขบวนการต่อต้านที่ทิ้งผลตกค้างในความรู้สึกของสื่อมวลชนและในคนทั่วไปก็คือ คนมักเข้าใจว่าการเสนอขยายเงื่อนไขให้ผู้หญิงสามารถยุติการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมของตนเอง คือการเปิดโอกาสให้เกิด “การทำแท้งเสรี” ขึ้นในสังคมไทย ต่อประเด็นนี้เราจะกลับมาอีกครั้งหนึ่งในตอนท้าย

หลังจากความพยายามครั้งแรกแล้ว ในช่วงยุคที่พลเอกเปรมเป็นนายกรัฐมนตรีก็มีความพยายามเล็กๆ อีกครั้งหนึ่ง โดยพรรคประชากรไทยและพรรคชาติไทยได้เสนอร่างกฎหมายเรื่องนี้เข้าสู่สภา พรรคประชากรไทยเสนอเพิ่มเงื่อนไขเฉพาะประเด็น *‘หากทารกในครรภ์คลอดออกอาจพิการหรืออาจเป็นพาหะนำโรคร้าย’* ในขณะที่พรรคชาติไทย เสนอเพิ่มอีกหนึ่งเงื่อนไขคือ *‘เมื่อการคุมกำเนิดอย่างถาวรของหญิงนั้นผิดพลาด โดยได้รับความยินยอมจากสามี’* ร่างกฎหมายนี้ไม่ถูกได้รับการพิจารณา เนื่องจากเกิดการยุบสภาไปก่อน

เมื่อเริ่มมีสถานการณ์เอดส์ขึ้นมา ได้มีความพยายามอีกหลายครั้งจากสายผู้ทำงานทางการแพทย์ และผู้ทำงานทางสุขภาพ ร่วมกันผลักดันเสนอให้เพิ่มเงื่อนไขอีกข้อหนึ่งว่า ให้สามารถทำแท้งได้ถ้าทารกในครรภ์อาจจะเป็นพาหะของโรคร้ายหรือเกิดออกมาพิการ เขียนเป็นภาษาทางการว่า *‘จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหลักฐานทางวิชาการแจ้งชัดว่าทารกในครรภ์’*

คลอออกมาแล้วอาจจะมีความพิการจนถึงขั้นทุพพลภาพหรือ
เป็นพาหะนำโรคร้าย'

หน่วยงานที่ออกจะมีบทบาทสำคัญน้อยก็คือ
แพทยสภาที่รับหน้าเสื่อเป็นผู้เสนอความเห็นไปยังกระทรวง
สาธารณสุขหลายครั้ง แต่ร่างกฎหมายฉบับนี้ ร่างแล้วก็หายไป
ในกลีบเมฆ หมายถึงว่าเสนอต่อรัฐบาลโดยผ่านกระทรวง
สาธารณสุขแล้วเรื่องก็เงียบไป ไม่มีปฏิกิริยาอะไรจากรัฐบาล
แล้วภายหลังก็มามีความพยายามผลักดันร่างตัวนี้กันใหม่อีก
เป็นรอบๆ

กล่าวได้ว่าตัวร่างกฎหมายเดินทางช้ามาก ตั้งแต่
ปี ๒๕๓๑-๓๒ สมัยที่นายชวน หลีกภัย เป็นรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงสาธารณสุข ร่างกฎหมายเดินทางออกจาก
แพทยสภาไปค้างที่คุนชวนอยู่นานและก็ไม่ผ่านคณะรัฐมนตรี
ยุคพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ แต่ก็ยังไม่หลุดไป ตัวร่างกฎหมาย
นี้ก็ยังไม่ยอมหลุดตั้งแต่มีคณะ รสช. และมาเป็นรัฐบาลอานันท์
ปันยารชุน และต่อมาก็รัฐบาลนายชวน หลีกภัยสมัยที่หนึ่ง และ
มาเป็นนายฯ บรรหาร นายฯ ชวลิต และจนกระทั่งนายฯ
ชวนสมัยที่สอง คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้ส่งไปให้กฤษฎีกาแก้ไข
ถ้อยคำ กฤษฎีกาแก้แล้วส่งกลับมาให้กระทรวงยุติธรรม รอ
ให้กระทรวงยุติธรรมเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้ง แต่จนแล้วจน
รอดก็ยังไม่ได้เสนอ จนเลือกตั้งใหม่ ได้นายฯ คนใหม่ชื่อ
พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เมื่อปลายปี ๒๕๔๓

ดิฉันเข้าใจว่าร่างกฎหมายตัวที่เดินทางนี้ คงจะตกม้าตายไปเรียบร้อยแล้ว เพราะในปี ๒๕๕๔ มีความพยายามใหม่ขึ้นมาอีกครั้ง สืบเนื่องมาจากผลการวิจัยของกระทรวงสาธารณสุขที่ทำการสำรวจเรื่องสถานการณ์การทำแท้งในประเทศไทยทั่วประเทศเมื่อปี ๒๕๕๒ ให้ภาพการทำแท้งชัดเจนขึ้นในระดับประเทศ ทำให้เกิดแรงผลักดันที่จะแก้ไขกฎหมายเหมือนเดิมอีก แต่เป็นการเริ่มใหม่ทั้งหมด

คราวนี้แพทยสภาในฐานะหน้าเสื่อก็มีการตั้งคณะกรรมการฯ ขึ้นมาทำการร่างกฎหมายนี้ ดิฉันเองเป็นหนึ่งในคณะอนุกรรมการด้วย ปรากฏว่าที่ประชุมของคณะอนุกรรมการฯ มีความเห็นพ้องกันว่าควรขยายเพิ่มเติม ๒ เงื่อนไข คือ *ควรอนุญาตให้ผู้หญิงทำแท้งถ้ามีปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิต และถ้าตัวอ่อนในครรภ์มีปัญหาไม่ว่าเกิดมาแล้วจะพิการ หรือจะเป็นโรคร้าย หรือปัญญาอ่อน* ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้ที่ทำงานในสายสุขภาพหลายส่วนโดยเฉพาะแพทย์ต้องการจะแก้ไข อย่างไรก็ตามร่างกฎหมายผ่านเข้าที่ประชุมแพทยสภาและส่งกลับไปที่กระทรวงสาธารณสุขแล้ว^๓

ขณะเดียวกันรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข นายแพทย์สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี ในช่วงนั้น (ขณะนี้ไปเป็นรัฐมนตรี

^๓ มีข่าวล่าสุดจากกระทรวงสาธารณสุข (เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๕) ว่าร่างนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นชอบแล้ว แต่ยังไม่มีผ่านให้ โดยจะรอให้แพทยสภาส่งข้อบังคับที่ว่าอย่างไรที่จะเข้าข่ายสุขภาพกายหรือจิต และสุขภาพทารกที่เป็นปัญหามาให้พิจารณาก่อน

ว่าการกระทรวงไอทีแล้ว) ก็เสนอความคิดเห็นว่าน่าจะมีกฎหมายลงโทษผู้ขายที่ทำให้ผู้หญิงท้อง แล้วไม่รับผิดชอบจนผู้หญิงต้องไปทำแท้ง ทั้งหมดนี้เป็นแต่ข่าวเท่านั้น ไม่มีความคืบหน้าในการดำเนินการแต่อย่างใดเลย

ฉะนั้นจะเห็นว่ามีความพยายามเพื่อแก้กฎหมายทำแท้งมายาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และมีความเห็นหลากหลายเสนอขึ้นมาตลอดเวลา มีเพียงครั้งเดียวเท่านั้นที่ตัวร่างผ่านเข้าสภาฯ ไปได้ ครั้งหลังๆ เป็นการได้แค่ร่างตัวกฎหมายเท่านั้น แต่ไม่สามารถนำตัวร่างกฎหมายเสนอต่อสภาได้อีกเลยจนถึงปัจจุบัน

● สถานการณ์ของผู้หญิงท้องไม่พร้อม

ในประเด็นสถานการณ์การทำแท้งในปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง ดิฉันอยากจะพูดถึงงานวิจัยสำคัญอยู่ ๓-๔ งานที่เกิดขึ้นในรอบ ๒-๓ ปีนี้ งานวิจัยที่สำคัญและนับเป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่ทำการวิจัยในลักษณะนี้คืองานของกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัยได้รับทุนจากองค์การอนามัยโลก ให้ตัวเลขที่น่าเชื่อถือว่าสัดส่วนผู้หญิงที่เข้ารับการรักษาพยาบาลด้วยอาการที่เรียกว่า “ป่วยจากโรคแท้ง” มีสาเหตุจากการทำแท้งว่ามีกี่เปอร์เซ็นต์ เพราะเป็นการสำรวจจากโรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศ ๗๕๗ แห่งในรอบปี ๒๕๕๒ ได้จำนวนตัวเลขผู้หญิงทั้งหมด

๔๕,๕๐๐ กว่าคนเศษ^๔ และจากจำนวนนี้กระทรวงสาธารณสุข
ทำการสุ่มตัวอย่าง (sub-sample) มา ๑๐% เป็นจำนวน
๔,๐๐๐ กว่าคนเพื่อทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมถึงปัญหาต่างๆ
ของผู้หญิง

ผลพบว่าในจำนวนผู้หญิงที่เข้ามารับการรักษาใน
ฐานะผู้ป่วยโรคแท้งนี้ ร้อยละ ๕๐ เป็นเพราะมีอาการภาวะ
แทรกซ้อนที่เกิดจากการทำแท้ง ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน
ลูกศิษย์ดิฉันทำปริญญาเอกได้สำรวจในจังหวัดหนึ่งและได้
ภาพใกล้เคียงกันด้วย คือประมาณร้อยละเกือบ ๕๐ ของ
ผู้ป่วยโรคแท้งนั้นเป็นผลมาจากการทำแท้ง (โปรดดูตาราง
ประกอบหน้า ๘๖)

แต่สิ่งที่น่าสนใจมากไปกว่านี้คือ ใครเป็นคนทำแท้ง
ให้ งานของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า ผู้หญิงทำแท้งด้วย
ตัวเองร้อยละ ๑๒ ในขณะที่งานของลูกศิษย์ดิฉันได้ร้อยละ ๘
๑ ซึ่งถือว่าตรงกันข้ามกัน แต่ไม่ได้หมายความว่าใครผิดหรือ
ใครถูก เพราะมันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ระเบียบวิธี
วิจัย และตัวแบบสอบถาม เป็นต้น

งานวิจัยอีกชิ้นหนึ่ง ซึ่งจะทำให้เราเห็นภาพของผู้หญิง
ที่ประสบปัญหาตั้งท้องเมื่อไม่พร้อมได้ชัดเจนขึ้น คืองานวิจัย
โดยสภาประชากร เรื่องประสบการณ์ของผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อ

^๔ คือเก็บตัวเลขผู้ป่วยทุกคนที่เข้ามารับการรักษาพยาบาลในปี ๒๕๔๒

ไม่พร้อม ซึ่งได้จัดสัมมนาไปเมื่อปี ๒๕๕๓ สิ่งที่เราพบจากงานวิจัย คือมีเหตุผลและเงื่อนไขที่หลากหลายมากที่ทำให้ผู้หญิงซึ่งตั้งท้องเมื่อไม่พร้อมแล้ว จะต้องไปทำแท้ง งานวิจัยชุดนี้ออกแบบมาเพื่อติดตามคู่ประสบการณ์ของคนซึ่งท้องไม่พร้อมแล้วอยากจะทำแท้งรวมถึงกลุ่มคือ กลุ่มที่กำลังหาช่องทางอยู่ยังไม่ได้ทำแท้ง กลุ่มที่ทำแท้งจนสำเร็จปลอดภัย กลุ่มทำแท้งที่ตกเลือดจนต้องไปรับการรักษาพยาบาล และกลุ่มที่ไม่สามารถทำแท้งได้ ต้องตั้งท้องจนครบกำหนดคลอด

สิ่งที่น่าสนใจคือว่า ในกระบวนการแสวงหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาหนี้ ผู้หญิงทุกคนต้องทดสอบจนแน่ใจก่อนว่าตัวเองท้อง ส่วนใหญ่ทดสอบเอง จำนวนหนึ่งหลังจากทดสอบแล้วไปร้านขายยา ไปหาหมอเพื่อจะยืนยันอีกครั้งว่าตัวเองท้องหรือไม่ท้อง และถ้าท้อง สิ่งที่ผู้หญิงต้องการคือข้อมูลว่าจะมีทางเลือกอย่างไรบ้างในสถานการณ์ของการตั้งท้องไม่พร้อม แต่ส่วนใหญ่ก็จะมีข้อมูล ถึงแม้บางคนจะมีข้อมูล แต่ก็หาแหล่งบริการไม่ได้

ข้อมูลที่ว่านี้คือ **ข้อมูลเพื่อจะทำให้ตัวเองสามารถจะแก้ไขปัญหาของตัวเองได้**

ดิฉันจะยกตัวอย่างข้อมูลในกรณีที่ผู้หญิงต้องการจะยุติการตั้งครรภ์ ผู้หญิงใช้วิธีหลากหลายมาก ตั้งแต่ใช้สูตรยาต่างๆ ซึ่งพิสดารพันลึกที่เราไม่เคยนึกถึงมาก่อน เช่น กิน

ยาที่มึใจใส่น้ำปลาใส่พริกไทย มีสูตรยาซึ่งเป็นพวกเหล้าร้อนต่าง ๆ ใช้เหล้าผสมยาผงในท้องถิ่น เช่น ยาผงหอยแครงผสมเหล้าโรง สูตรคล้าย ๆ กันอย่างนี้เราพบในหลายจังหวัด แสดงให้เห็นว่าข้อมูลเหล่านี้เป็นวิธีการแก้ไขปัญหาดังเดิมที่เกิดขึ้นอยู่แล้ว ที่ผู้หญิงสามารถทำได้ด้วยตัวเองได้ ดิฉันแน่ใจว่าเราจะพบสูตรที่เรียกว่า ‘ยาร้อน’ นี้ในทุกท้องถิ่นของบ้านเรา

ปัจจุบันมีวิธีที่ได้รับความนิยมมากขึ้นคือการใช้ยาเหน็บ ซึ่งอาจใช้เองหรือคนอื่นทำให้ ยาเหน็บนี้ที่จริงคือยากินใช้เพื่อรักษาอาการโรคกระเพาะ และระบุว่าหญิงตั้งครรภ์ห้ามรับประทาน ชื่อยาคือไซโตเทค (cytotec) หลายท่านอาจจะสงสัยว่าทำไมเขารู้จักกัน ดิฉันเข้าใจว่าเริ่มต้นอาจจะมีการใช้ยาในโรงพยาบาล^๕ เพื่อรักษาผู้ป่วยที่เข้ามาเพราะมีอาการที่เรียกกันว่าแท้งไม่ครบ (incomplete abortion) จากการใช้ในโรงพยาบาลก็อาจมีการบอกกันปากต่อปากต่อกันมาเรื่อย ๆ เรื่องอย่างนี้มีได้เกิดเฉพาะในบ้านเรา มีงานวิจัยจากหลายประเทศ เช่น ประเทศเวียดนาม เยอรมัน บราซิล อเมริกา พบว่ามีการใช้ยาเหน็บซึ่งเป็นยาสำหรับรักษาอาการโรคกระเพาะ เพื่อการทำแท้งอย่างแพร่หลายเช่นกัน

ตรงนี้เป็นสิ่งที่บอกได้ว่า ผู้หญิงพยายามจะหาหนทางทุกอย่าง เมื่อรู้ปากต่อปากแล้วก็พยายามจะเข้าไปถึงยาดังนั้น

^๕ ถือว่าเป็นการใช้นอกเหนือจากสรรพคุณยาที่ระบุไว้ในสลากยา เนื่องจากไซโตเทคมีตัวยาคือไมโซโพรอสโตล (misoprostol) ซึ่งทำให้มดลูกหดตัว (contraction of uterus)

ให้ได้ ยາจริง ๆ ราคาไม่เกินร้อยบาท แต่ราคาที่ผู้หญิงต้องจ่าย และบอกกับเราผ่านงานวิจัยมีตั้งแต่ร้อยบาทถึงหมื่นบาท ตรงนี้เห็นชัดว่าวิธีนี้มีความนิยมมากขึ้น คนรู้แพร่หลายขึ้น แต่ก็ยังรู้ไม่หมด รู้ไม่ครบถ้วน ภายหลังจากที่ทีมงานวิจัยออกมาว่ามีการนำยาตัวนี้ไปใช้เพื่อการทำแท้ง ในบ้านเราจากที่เคยซื้อหาได้ตามร้านขายยาทั่วไป อย.ก็ห้ามซื้อขายแบบธรรมดา ปัจจุบันจะซื้อได้เมื่อมีใบสั่งแพทย์เท่านั้น

คุณหมอสุรพงษ์พูดถึงเทคโนโลยีต่างๆ ในการยุติการตั้งครรภ์ ซึ่งมีปัญหาอยู่ที่เทคโนโลยีเหล่านั้นไม่ได้รับอนุญาตให้นำเข้ามาในประเทศไทย ตัวอย่างเช่น ยาเม็ดทำแท้ง ชื่อยาเรียกกันว่าอารยूसีแปดหก (RU ๔๘๖) ซึ่งต้องกินภายใน ๕๐ วันหลังที่ประจำเดือนครั้งสุดท้ายไม่มา ยานี้ใช้อย่างถูกกฎหมายในประเทศจีนและประเทศฝรั่งเศส และมีการทำวิจัยหลายครั้งเพื่อดูถึงประสิทธิภาพของการใช้ยา ดิฉันเชื่อว่าจะมีการลักลอบนำยานี้เข้ามา หรือไม่คนที่จะเข้าถึงได้จะเป็นคนที่มีเงินและไปซื้อมาจากต่างประเทศที่เขาอนุญาต

สรุปว่าในหลายๆ สถานการณ์ของปัญหาต้องเมื่อไม่พร้อม ผู้หญิงส่วนใหญ่ต้องพึ่งตัวเองและไม่มีข้อมูล ไม่มีบริการ **สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือเมื่อมีปัญหา ผู้หญิงต้องการแก้ปัญหา**

ในงานวิจัยเราเจอผู้หญิงหลายคนที่ไม่รู้ว่าตัวเองท้อง ซึ่งไม่ใช่วัยรุ่น แต่ก็ไม่ใช่ผู้ใหญ่ และการตั้งท้องนั้นเกิดจาก

เพศสัมพันธ์กับแฟน เราพบว่าผู้หญิงเมื่อท้องแล้ว เขาอยาก
จะหาที่ปรึกษา แต่ก็หาคนที่จะพูดคุยด้วยได้น้อยมาก ถึงแม้
เมื่อได้คนที่จะพูดคุย ได้ข้อมูลแล้ว แต่ข้อมูลก็มักเป็นข้อมูลที่
ไม่ถูกต้อง เมื่อต้องการหาแหล่งบริการก็หาไม่ได้ สถานที่หนึ่ง
ที่ผู้หญิงปรึกษาอยู่เสมอคือร้านขายยา โดยส่วนใหญ่จะบอกว่า
เพื่อนมีปัญหา จะไม่บอกว่าตัวเอง

กรณีหนึ่งที่เราพบ ผู้หญิงยืนยันว่า อยากรู้ก็จะต้อง
ทำแท้งให้ได้ เพราะที่บ้านมีปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างมาก
นอกจากนั้นการทำงานก็เป็นอุปสรรคต่อการตั้งท้อง เมื่อได้
พูดคุยกันและประสานความช่วยเหลือให้ผู้หญิงไปตรวจครรภ์
ก็พบว่า ขณะนั้นเธอท้องได้แปดเดือนแล้ว แต่ผู้หญิงคิดว่า
ตัวเองท้องเพียงสี่เดือน เราจึงจำเป็นต้องพูดคุยและทำความเข้าใจ
ถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการทำแท้งในครรภ์อายุมาก
ท้ายที่สุดผู้หญิงคนนี้ก็เปลี่ยนใจ และไม่ได้ทำแท้ง

เราเจอผู้หญิงซึ่งไม่รู้จะทำอย่างไร พยายามทุกวิถีทาง
เช่น พยายามเดินให้ชนมุมโต๊ะ ทบท้องตัวเอง ไปกระโดดน้ำ
ทำทุกอย่างให้ตัวเองยุติการตั้งท้องได้ หรือไม่ก็ใช้วิธีดั้งเดิม
คือให้หมอดำแยที่บ้านเป็นคนทบท้อง บีบท้องให้ หมอดำ
แยบางคนก็ใช้วิธีขึ้นไปเหยียบท้อง ในหลายที่ยังคงใช้วิธีการ
ที่น่าสยดสยอง เช่น การใช้ไม้ไผ่เหลาจนปลายแหลมเผาไฟ
แล้วแยงเข้าช่องคลอดเพื่อคว้านก้อนเลือดออกมา

ดิฉันอยากย้ำว่า ผู้หญิงพยายามทุกวิถีทางเท่าที่ตัวเอง

มีข้อมูล ในการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองก่อน และเกือบทุกคน ได้พยายามหาหลายหนทาง หลายวิธี ในหลายวิธีนั้นก็เป็นการ ทำร้ายตัวเองโดยตรง และหลายคนก็ทำหลายครั้งมาก (โปรด ดูภาพประกอบหน้า ๘๗)

สำหรับสถานการณ์ล่าสุด จากงานวิจัยที่ท่านกำลังจะ รับฟังในงานสัมมนาถัดจากคืนนี้ จะให้ภาพท่านเพิ่มจากเดิม คืนนี้ขออนุญาตขโมยผลเขามาเล่าให้ฟังตรงนี้ก่อนว่า ในการ สัมภาษณ์ประวัติการตั้งครรภ์ของผู้หญิง และจากจำนวนท้อง ทั้งหมดที่จดนับได้ แบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือกลุ่มท้องที่ วางแผนกับท้องที่ไม่ได้วางแผน ในภาพรวมจากจำนวนท้อง ทั้งหมด พบว่ามีการทำแท้งเกิดขึ้นร้อยละ ๘ แต่เมื่อแบ่งกลุ่ม เป็นวางแผนกับไม่วางแผนแล้ว กลุ่มท้องที่วางแผนพบว่า จบลงด้วยการทำแท้งเพียงร้อยละ ๑ ในขณะที่กลุ่มท้องที่ไม่ได้ วางแผนนั้นจบลงที่การทำแท้งถึงร้อยละ ๑๖

ฉะนั้นเราต้องมาคิดกันต่อว่า ตัวเลขเหล่านี้จะ นำไปสู่การวางนโยบายหรือการสร้างทางเลือกที่หลากหลาย ให้กับผู้หญิงได้อย่างไร

● ทำอย่างไรประวัติศาสตร์จึงจะไม่ซ้ำซาก

ประเด็นสุดท้ายคือทำอย่างไรประวัติศาสตร์จึงจะไม่ ซ้ำซาก เราคงไม่สามารถจะทำให้ทางเลือกของผู้หญิงซึ่งมี ปัญหาอันแก้ไขได้ ถ้าเรายังไม่หลุดจากกรอบบางกรอบ

กรอบที่หนึ่ง: ผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อมไม่ใช่ผู้หญิงที่
แสด ผู้หญิงแสหาเรื่อง หรือผู้หญิงที่ไม่รักดี รักแต่ชั่ว ไม่
ห้ามจ้วห้ามแต่เสา รวมทั้งเป็นผู้หญิงที่ไม่รู้จักป้องกันตัวเอง
เพราะมีข้อเท็จจริงอยู่ว่า **ไม่มีผู้หญิงคนใดในโลกนี้ ที่ตั้งใจ
ท้องเพื่อจะไปทำแท้ง** ผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อมและต้องการยุติ
การตั้งท้องทุกคนต้องแก้ไขปัญหาชีวิตตนเองคือ ปัญหาอัน
เกิดจากการท้องไม่พร้อมซึ่งอาจมาจากสาเหตุนานาประการ
ปัญหาของผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อมแต่ละคนจึงมีทั้งที่แตกต่าง
กันและที่คล้ายคลึงกัน^๖ แต่ที่เหมือนกันแน่ ๆ ก็เป็นปัญหา
ที่ผู้หญิงไม่ได้ต้องการเผชิญ และไม่ได้เป็นผู้เชื่อเชิญให้มันเกิด
ว่ากันไปแล้วผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อมเอาชีวิตของตนเองเข้าเสี่ยง
ทั้งรู้ตัวและโดยไม่รู้ตัว ในการที่จะจัดการปัญหาชีวิตของตนเอง
อย่างทีเล้ามาข้างต้นแล้ว

กรอบที่สอง: เป็นผลจากการเคลื่อนไหวเพื่อคัดค้าน
การแก้กฎหมายทำแท้งโดยพลตรีจำลอง ทีดิฉนักกล่าวถึงไปแล้ว
คือคำว่า **แท้งเสรี** ซึ่งหมายถึงอยากจะทำแท้งเมื่อไหร่ก็ได้ ทำ
โดยใครก็ได้ เราต้องทำความเข้าใจกันใหม่ว่า **แท้งเสรีแบบนี้
ไม่มีในโลก** เพราะแม้ในประเทศที่ทำแท้งถูกกฎหมาย ก็ยังมี
เงื่อนไขว่าการทำแท้งหลายข้อหรือหลายขั้นตอน ที่สำคัญ ๆ คือ
ใครบ้างเป็นผู้มีคุณสมบัติสามารถเป็นผู้ให้บริการได้ ระยะเวลา

^๖ รายละเอียดชีวิตของผู้หญิงแต่ละคนในหนังสือเล่มนี้จะมีชิ้นคำพูดเบื้องคิดฉนัก
ได้

ของการตั้งครรภก็เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ต้องพิจารณาว่าทำแท้งได้หรือไม่ เพราะฉะนั้นการทำแท้งเสรีไม่มีในโลกนี้

กรอบที่สาม: มีความสำคัญมาก คือกรอบความคิดที่เชื่อว่าการทำแท้งเป็นอาชญากรรม และผู้หญิงที่ทำแท้งก็คืออาชญากร ความจริงแล้วผู้หญิงซึ่งมีปัญหา แล้วต้องการยุติปัญหาของตัวเองไม่ใช่อาชญากร กฎหมายซึ่งเราใช้กันมาตั้งแต่ปี ๒๕๐๐ จนถึงปัจจุบัน เรารับความคิดมาจากทางตะวันตกแปลมาจากกฎหมายเยอรมัน ตอนที่แปลนั้นก็แปลเป็นภาษาอังกฤษก่อนแล้วจึงมาแปลเป็นภาษาไทยอีกที่เรารับความคิดมาจากเยอรมัน จากตะวันตกซึ่งมีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากเรา

ถ้าเรากลับไปสำรวจวัฒนธรรมไทย อาจารย์ชาวิต สุขพานิช เขียนไว้ชัดเจนว่า พี่ทำท้อง น้องทำแท้ง ซึ่งในที่นี้ไม่ได้หมายถึงพี่ทำท้องแล้วน้องไปทำแท้งนะ แต่หมายความว่าประเด็นเรื่องการท้องนั้นเป็นประเด็นของผู้หญิง-ผู้ชาย แต่เมื่อถึงประเด็นเรื่องการตัดสินใจทำแท้งแล้ว ในสังคมหลายแห่งไม่ใช่เฉพาะในประเทศไทย การตัดสินใจทำแท้งเป็นเรื่องซึ่งผู้หญิงจะตัดสินใจเอง ในอดีตนั้นกฎหมายลักษณะผัวเมียของเราจะไม่มีกรเอาผิดผู้หญิงที่ทำแท้ง ซึ่งภาษาสมัยก่อนเรียกว่าริดลูก แต่กฎหมายมาเอาผิดกับผู้หญิงที่ทำแท้งหลังจากที่เรารับความคิดวิไลซ์ แล้วรับเอากรอบวิธีคิดแบบตะวันตกเข้ามา

กฎหมายทำแท้งเป็นกฎหมายที่ประหลาด ประการ

ที่หนึ่ง รวมอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา ประการที่สองเป็นกฎหมายที่ไม่มีเหยื่อ เพราะฉะนั้นผู้หญิงถ้าพยายามทำแท้งแล้วทำสำเร็จ จะมีความผิดต้องจำคุก แต่ถ้าพยายามไม่สำเร็จก็ไม่มีอะไร รวมทั้งคนทำแท้งให้ด้วยว่าถ้าทำแท้งไม่สำเร็จกฎหมายก็ไม่เอาโทษ

ดิฉันอยากให้ขอลึกคิดว่า เมื่อคนฆ่าตัวตาย บ้านเมืองไม่เอาผิด เมื่อคนจนขายซีโครงให้ไปทำตั้งจมูกให้กับผู้หญิงคนหนึ่ง เราารู้สึกเศร้า แต่เขาก็ไม่ถูกจับ คนเสพยาเสพติดซึ่งอดีตเรามองว่าเป็นคนที่ต้องจับไปเข้าคุก ปัจจุบันกรอบวิธีคิดนี้เปลี่ยนเป็นว่า คนที่เสพยาไม่ได้เป็นคนผิด เพียงแต่ต้องไปปรับปรุงทำให้ยุติการเสพยาให้ได้ ดิฉันไม่ได้พูดว่า คนที่เสพยากับผู้หญิงที่ตั้งท้องนี้เหมือนกัน แต่เมื่อกรอบวิธีคิดเกี่ยวกับเรื่องคนเสพยาสามารถเปลี่ยนได้ ดิฉันเชื่อว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่ถ้าเราพูด แล้วทำความเข้าใจกัน กรอบความคิดที่เกี่ยวกับเรื่องผู้หญิงที่ตั้งท้องไม่พร้อม แล้วต้องการแก้ไขปัญหาก็สามารถจะเปลี่ยนได้เช่นกัน

เราสามารถเปลี่ยนกรอบวิธีคิดนี้ได้ แต่การจะเปลี่ยนกรอบวิธีคิดได้ คือว่าสาระของการเคลื่อนไหว หรือ การทำความเข้าใจกับสังคมก็ต้องเปลี่ยนด้วย

ในการจะแก้ไขปัญหานี้ ประเด็นที่หนึ่งที่ต้องมองคือ เรื่องนี้เป็นเรื่องสุขภาพผู้หญิง เป็นประเด็นทางสุขภาพ เพราะมีผู้หญิงจำนวนไม่น้อยที่ตายจากการทำแท้ง ตัวเลขนี้เราไม่รู้

แต่จำนวนที่ต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลจากตกเลือด เกิดความพิการ ปีละประมาณห้าหมื่นคนขึ้นไป ซึ่งความเจ็บป่วยเหล่านี้รัฐสามารถปกป้อง คุ้มครองและให้บริการได้ แต่รัฐยังไม่ได้ทำหน้าที่ตรงนี้เต็มที่ เท่าที่ทำกันอยู่นั้นก็เป็นการทำงานขององค์กรสาธารณกุศลเท่านั้น

แต่ว่ากรอบความคิดแค่เรื่องสุขภาพก็ยังไม่พอที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ประการที่สอง เราต้องใช้ตัวผู้หญิงซึ่งมีประสบการณ์เหล่านี้มาบอกเล่าประสบการณ์ ซึ่งปรากฏอยู่แล้วในงานวิจัยจำนวนมากในช่วงหลังๆ เพื่อทำความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อคิดว่าผู้หญิงที่ประสบปัญหาต้องการอะไร มีปัญหาอะไรบ้าง แล้วประการสุดท้ายคือ เรามาช่วยกันสร้างทางเลือกอย่างที่คุณหอมสุรพงษ์บอก

เราจะต้องสร้างทางเลือก ไม่ว่าจะเป็นการสร้างที่พักขึ้นมาให้กับผู้หญิงถ้าต้องการมีที่พัก ในงานวิจัยเราเจอผู้หญิงที่ต้องการที่พักชั่วคราวในระหว่างรอคลอด จึงจำเป็นต้องมีที่พักให้กับผู้หญิง ซึ่งอย่างน้อยควรมีจังหวัดละหนึ่งแห่ง ปัจจุบันเรามีบ้านพักลักษณะใกล้เคียงกันนี้ของกรมประชาสงเคราะห์อยู่ใน ๕ จังหวัด แต่ยังทำงานเชิงรับแบบไม่ประชาสัมพันธ์ จึงไม่ค่อยมีคนมาใช้บริการ หลายแห่งจึงเป็นที่เก็บของไป น่าเสียดาย

เราจำเป็นต้องสร้างทางเลือกให้มีกระบวนการรับบุตรบุญธรรม แต่ขณะเดียวกันสำหรับผู้หญิงจำนวนหนึ่งที่ไม่

ทำแท้งและไม่ต้องการยกลูกให้ใคร แต่มีเงื่อนไขของความไม่พร้อมที่จะเลี้ยงดู เช่น เรื่องงาน เขาควรจะมีที่ฝากลูกไว้ช่วยดูแลชั่วคราว ดังเช่นที่สหทัยมูลนิธิให้ความช่วยเหลือ อาจจะ เป็น ๓ เดือน ๖ เดือน หรือหนึ่งปี แต่ปัจจุบันเรามีมูลนิธิอย่างสหทัยน้อยมากที่จะรับฝากเลี้ยงเด็กจนกว่าแม่จะพร้อมแล้วกลับมารับลูกกลับไป เราต้องการองค์กรแบบสหทัยมูลนิธิให้มีมากขึ้น อย่างน้อยควรมีจังหวัดละหนึ่งองค์กรก็ยั้งดี

นอกจากนั้น **เราต้องแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ** สำหรับนักเรียน นักศึกษา หรือแม้แต่ครูหรือข้าราชการ ที่ระบุว่า ผู้หญิงท้องไม่ได้ในขณะที่เป็นนักเรียน หรือในสถานที่ทำงาน บางแห่ง ซึ่งมีทั้งรัฐและทั้งเอกชน ผู้หญิงที่ท้องไม่ได้แต่งงานตั้งท้องขึ้นมาอาจจะถูกไล่ออกจากงานได้ หรือผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว แต่หากตั้งท้องก็อาจจะถูกไล่ออกได้เช่นกันเพราะการตั้งท้องเป็นอุปสรรคให้ทำงานได้น้อยลง

ปัจจุบันโรงเรียนบางแห่งดีมากที่อนุญาตให้เด็กลาไปคลอดก่อนแล้วจึงกลับมาเรียนใหม่ แต่ว่ายังไม่ได้เป็นแนวปฏิบัติทั่วไป ซึ่งถ้าเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ผู้หญิงก็จะสามารถมีทางเลือกอย่างนี้ได้ จะทำให้คนที่ไม่ยอมทำแท้งก็ไม่ต้องทำแท้ง เพราะเรามีทางเลือกให้เขา

แต่สำหรับคนที่ต้องการทำแท้ง ถึงเราจะมีทางเลือกอยู่หลากหลาย แต่เราก็ปฏิเสธความจริงไม่ได้ว่า มีผู้หญิงจำนวนหนึ่งเมื่อท้องแล้วมีปัญหา ยุติการตั้งครรภ์เป็น

ทางออกเดียวที่เขาต้องการ ในสถานการณ์และเงื่อนไขเฉพาะตัวของเขา

เพราะฉะนั้น ดิฉันคิดว่า มีความจำเป็นที่จะต้อง**มีบริการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยสำหรับผู้หญิง** ซึ่งถามว่ามีบ้างไหม มีค่ะ ปัจจุบันมีองค์กรสาธารณสุขกลุ่อย่างน้อยสองสามแห่งที่ทำงานอย่างนี้มา ๒๐ กว่าปีแล้ว ถ้าออกชื่อมาทุกคนในห้องนี้คงรู้จักหมด เราคงต้องขอบคุณองค์กรสาธารณสุขเหล่านี้ที่ช่วยแก้ปัญหาของผู้หญิงที่ไม่พร้อมจำนวนมาก แต่ว่าองค์กรสาธารณสุขมีจำกัด มีอยู่ไม่กี่จังหวัด แต่เรากำลังพูดถึงปัญหาของผู้หญิงจำนวนหลายแสนคน เพราะฉะนั้นมีผู้หญิงท้องไม่พร้อมและต้องการยุติการท้องจำนวนเป็นแสนคนที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการเหล่านี้ได้

ใช่ เรามีสถานบริการเอกชนอยู่มากในกรุงเทพฯ และมีพอควรตามหัวเมืองใหญ่ และใครๆ ก็รู้ว่าที่ไหนให้บริการบ้าง แต่สถานบริการเหล่านี้เกิดขึ้นเพื่อธุรกิจ ให้บริการเพื่อค้ากำไรหาใช่เพื่อแก้ไขปัญหาให้ผู้หญิงไม่ และในหลายแห่งก็เป็นการให้บริการที่ไม่ปลอดภัย

แต่ไม่ว่าจะเป็นองค์กรสาธารณสุข หรือสถานบริการเอกชน ว่าตามกฎหมายกันจริงๆ แล้วผิด ที่เปิดกันอยู่ได้ ก็เพราะจริงๆ แล้วก็มีเจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่เข้าใจปัญหา และไม่อยากจับกุม

ที่จริงแล้วมาตรการหนึ่งที่ว่า **การปรับประจำ**

เดือน ซึ่งจะใช้ได้หากต้องการยุติการตั้งครรภ์ที่ไม่เกิน ๑๒ สัปดาห์ เป็นมาตรการที่หลายประเทศ เช่น ประเทศบังกลาเทศใช้อยู่ หรือในอีกหลายประเทศที่แม้การทำแท้งจะยังผิดกฎหมายอยู่ ตรงนี้อาจจะเป็นอีกประตูหนึ่งที่เปิดขึ้นเพื่อให้การทำแท้งนั้นเป็นบริการที่ปลอดภัย และมีองค์กรเข้ามารองรับ

ถ้าเราต้องการเปลี่ยนกฎหมายเพื่อให้บริการทำแท้งเป็นบริการทั่วไป ลักษณะอย่างนี้ต้องเข้าไปอยู่ในเรื่องหลักประกันสุขภาพ แต่หลักประกันสุขภาพจำนวนมากไม่พูดเรื่องสุขภาพผู้หญิง แม้ว่าในร่างพ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติฉบับล่าสุดมีมาตราหนึ่งที่พูดเรื่องสุขภาพผู้หญิงอยู่ ดิฉันคิดว่าเราจำเป็นต้องมีพระราชบัญญัติต่างหากที่เกี่ยวข้องเรื่องสุขภาพผู้หญิง เป็นพระราชบัญญัติที่ให้หลักประกันเรื่องสุขภาพผู้หญิงทุกด้าน รวมถึงการท้องที่มีปัญหาต่าง ๆ ด้วย เราจำเป็นต้องมีกฎหมายลักษณะนี้ ถ้าเราเห็นพ้องกันว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต้องแก้ไข

กฎหมายนี้จะเกิดขึ้นได้ ก็ต้องยกเลิกประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๐๑-๓๐๕ ที่เกี่ยวกับการทำแท้งด้วย

ท่านใดรู้สึกไม่สบายใจที่จะสนับสนุนกฎหมายลักษณะนี้ เพราะท่านรู้สึกว่าเป็นการสนับสนุนให้มีการทำแท้ง ท่าน

ก็ยังทำงานในด้านอื่นได้ เช่น ให้ท่านช่วยกันสร้างบ้านพัก เยอะๆ ท่านใดที่รู้สึกไม่สบายใจเมื่อพูดถึงเรื่องการทำแท้ง แต่ว่าสบายใจมากกว่าถ้าพูดถึงเรื่องการป้องกัน ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องเพศศึกษา เรื่องการคุมกำเนิด ก็ให้ท่านช่วยขยาย แนวความคิดเพศศึกษา ขยายบริการคุมกำเนิดวิธีการต่างๆ ให้กับผู้หญิงทุกกลุ่ม แพทย์ท่านใดคิดว่าสามารถจะช่วยในเชิง เทคโนโลยีต่างๆ ได้ ก็ช่วยได้เลย ให้มาช่วยกันเปิดประตูตรงนี้ เต็มที่ นักกฎหมายหรือองค์กรไหนก็ตามเห็นว่าการเคลื่อนไหว ทางกฎหมายจะทำให้ตรงนี้แก้ไขได้ ก็เคลื่อนไหวไปได้เลย

ประเด็นสุดท้ายที่มีความสำคัญมากคือว่า จริงๆ แล้ว ประชาชนทุกส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการที่จะแก้ไขปัญหา นี้ เราคงต้องทำให้ปัญหาของผู้หญิงที่ตั้งท้องไม่พร้อมเป็น ปัญหาที่สามารถยุติได้โดยที่ผู้หญิงนั้นยังมีสุขภาพสมบูรณ์ และ สังคมพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ดิฉันคิดว่าวันนี้คงถึงเวลาที่ เราจะมาร่วมทลายความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องการทำแท้ง แล้ว ลงมือสร้างป้อมปราการใหม่ เป็นป้อมปราการที่ไม่มีมิตร ไม่มี ศัตรู มีแต่เพื่อนที่มาช่วยกันสร้างป้อมปราการที่มั่งมันสร้าง ทางเลือกที่หลากหลายให้กับผู้หญิงที่ตั้งท้องไม่พร้อม

ดิฉันเชื่อว่า ความเข้าใจข้อจำกัดของมิติทางกฎหมาย ปัจจุบัน จะนำไปสู่การมีกฎหมายใหม่ที่สอดคล้องกับปัญหา และวัฒนธรรมของเรามากกว่า

ดิฉันเชื่อว่า ความเข้าใจมิติการให้บริการทางการแพทย์ปัจจุบันที่ยังไม่ครอบคลุมปัญหาผู้หญิงท้องไม่พร้อม จะนำไปสู่มิติบริการทางคุณภาพที่จะเข้ามาแทนที่ ที่สำคัญ การให้คำปรึกษาอย่างละเอียดอ่อนต่อมิติหญิงชายต้องเข้ามาด้วย

ดิฉันเชื่อว่า ความเข้าใจมิติทางข้อมูลข่าวสารที่ไม่ขาดวัน ไม่ครบถ้วน ไม่ครอบคลุม ในเรื่องการป้องกันไม่ให้อท้องก็ดี การมีเพศสัมพันธ์อย่างตั้งใจและรับผิดชอบก็ดี มิติเพศศึกษาที่ต้องเริ่มเสริมให้แข็งแรงจากวัยเด็กจนถึงวัยแฉล้ม ผาโลง จะนำไปสู่จำนวนการท้องไม่พร้อมที่ลดลง

ดังนั้นแล้ว ประวัติศาสตร์ของผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อมจะไม่ซ้ำซากอีกต่อไป จะไม่ซ้ำซากกับการไม่มีทางเลือกในการแก้ปัญหาเลย มองไปทางใดก็ดูจะเป็นทางตันเสียสิ้น จะไม่ซ้ำซากกับหนทางการมุ่งหวังแก้ปัญหากฎหมายก่อนจึงค่อยไปแก้ปัญหาอื่นๆ และสุดท้ายจะไม่ซ้ำซากกับการลงโทษตราหน้าผู้หญิงท้องไม่พร้อมว่า เป็นผู้หญิงไม่รักดี หรือแม่ใจยักษ์

เพราะเข้าใจและรู้แล้วว่า ผู้หญิงคนนั้นมีปัญหาและกำลังแก้ปัญหาให้ตนเองอยู่•

อัตราส่วนของการทำแท้งในโรงพยาบาลของรัฐ

	ทั่วประเทศ		หนึ่งจังหวัด
	จำนวนผู้หญิง	๔๕,๕๐๐*	๔,๕๘๘**
แท้งเอง	๓๑.๕ %	๖๐ %	๔๒ %
ทำแท้ง	๒๘.๒ %	๔๐ %	๔๖ %
อาจเป็นการทำแท้ง	-	-	๑๒ %

ในกลุ่มผู้ทำแท้ง ใครเป็นผู้ทำแท้งให้

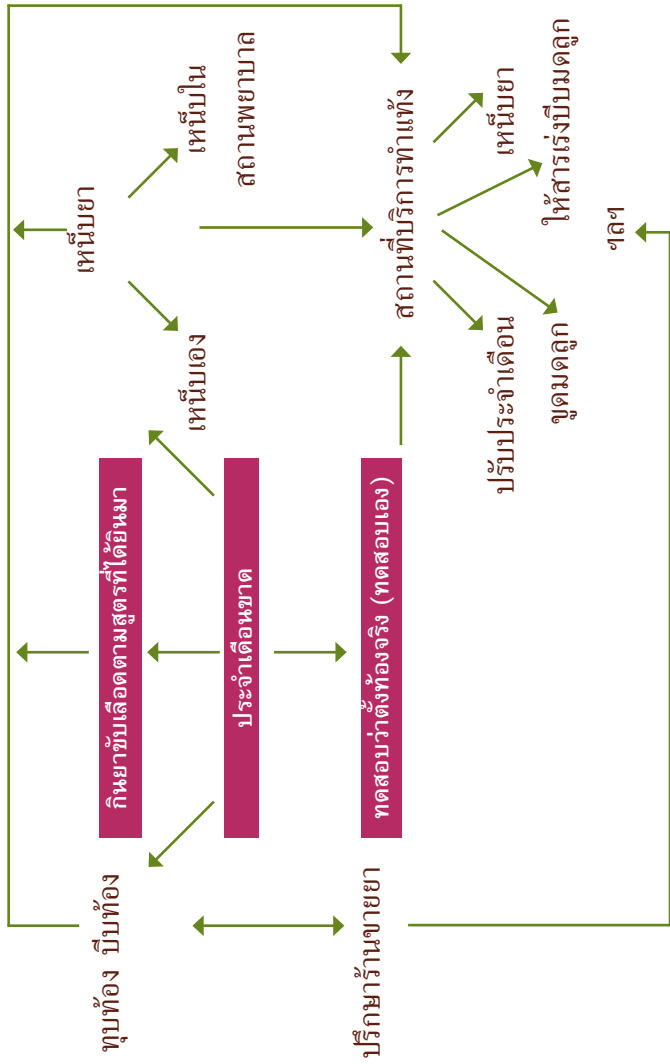
ทำเอง		๑๒ %	๘๑ %
แพทย์ทำให้ในรพ.รัฐ		๒๒ %	๗ %
ผู้อื่นทำให้		๖๖ %	๑๒ %

*กรมอนามัย, การสำรวจสถานการณ์ทำแท้งในประเทศไทย ๒๕๔๒ จาก รพ. รวม ๗๕๗ แห่ง.

**จากจำนวนผู้ป่วยแท้ง ๔๕,๕๕๐ คน สุ่มตัวอย่างประมาณ ๑๐ % เพื่อเก็บภาชนะเพิ่มเติม.

***จากงานวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกสาขาประชากรศาสตร์ ของ ชลิดา เกษประดิษฐ์ เรื่องการศึกษาสถานการณ์และการคาดประมาณการทำแท้งในจังหวัดจันทบุรี

วิธีการทำแท้งที่ผู้หญิงเลือกใช้

เบื้องหลังเรื่องเล่า

ที่มาของหนังสือ “มีเรื่องอยากเล่าให้ฟัง”

จิตติมา ภาณุเตชะ ณัฐยา บุญภักดี คุณิตา พึ่งสำราญ และสุมาลี โดกทอง นักวิจัยในโครงการวิจัยเรื่อง *“บันทึกประสบการณ์ของผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม”* ถ่ายทอดประสบการณ์จากการทำงานภาคสนามที่เปิดโอกาสให้พวกเธอได้สัมผัสแง่มุมในชีวิตของผู้หญิงซึ่งเป็นเจ้าของปัญหาจากเสียงของผู้หญิงเหล่านี้โดยตรง ... อันเป็นที่มาของหนังสือเรื่อง *“มีเรื่องอยากเล่าให้ฟัง”* เล่มนี้

ผู้สัมภาษณ์ : จากงานวิจัยเรื่อง “บันทึกประสบการณ์ของผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม” มาสู่หนังสือ “มีเรื่องอยากเล่าให้ฟัง” ได้อย่างไร

ณัฐยา : คือเรามักจะได้ยินได้ฟังเรื่องราวเกี่ยวกับการตั้งท้องเมื่อไม่พร้อมและการทำแท้งจากมุมมองของ แพทย์ นักกฎหมาย นักการศาสนา หรือ “ผู้เชี่ยวชาญ” ในสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง แต่สิ่งที่ขาดหายไปจากความเข้าใจของสังคมคือเสียงของผู้หญิงที่เป็นเจ้าของปัญหา งานวิจัยชิ้นนี้จึงเป็นความพยายามนำชิ้นส่วนที่หายไปมาต่อให้ภาพสมบูรณ์ขึ้น โดยนำเสนอเรื่องนี้จากมุมมองของผู้หญิงที่เป็นเจ้าของปัญหา คือเราขอสัมภาษณ์ระดับลึกผู้หญิงที่มีประสบการณ์นี้ที่เต็มใจให้ข้อมูลกับเรา แต่การนำเสนองานวิจัยในรูปแบบวิชาการบ่อยครั้งมันเป็นอุปสรรค ด้วยภาษา หรือว่ารูปแบบการนำเสนอ เราจึงคิดที่จะสื่อเรื่องราวเหล่านี้ออกมาในลักษณะของการเล่า ซึ่งพอเราได้คุยกับผู้หญิงที่มีประสบการณ์ เราเองก็ได้เรียนรู้ว่า ที่จริงแล้วเขาก็อยากเล่าสู่คนอื่นฟัง อาจจะเป็นการระบายทุกข์ อาจจะให้เป็นบทเรียน หรืออาจจะแค่เล่ามันออกมาเหมือนมันเป็นเหตุการณ์หนึ่งที่เคยเกิดขึ้นในชีวิตของเขาที่อยากให้คนอื่นเข้าใจ ก็คือที่มาของหนังสือเล่มนี้

ผู้สัมภาษณ์ : ความยาก/ง่ายในการทำงานวิจัยชิ้นนี้ มีอะไรบ้าง

ดุสิตา : ช่วงแรกที่ต้องเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อมและมีประสบการณ์การทำแท้งจะรู้สึกหนักใจมากเลยว่าจะไปหาคนเหล่านี้ได้ที่ไหน ใครบ้างจะยอมให้ข้อมูล เวลาที่สัมภาษณ์เราควรจะต้องทำอะไรอย่างไร และสิ่งที่เราเป็นห่วงมากที่สุดคือ ความรู้สึกของผู้หญิง เพราะคิดว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนมาก

แต่พอเริ่มทำงานเราก็พบว่า ที่เราคิดว่าไม่มีผู้หญิงคนไหนอยากเล่าประสบการณ์ของตัวเองนั้นไม่จริงเลย คนที่ประสบหรือเคยประสบปัญหานี้ อยากเล่า อยากระบายความอัดอั้นตันใจของตนเองมากหากมีคนที่พร้อมจะยอมรับฟังอย่างไม่ตัดสินหรือประณาม

จิตติมา : จากตอนแรกที่กลัวกันว่าหาคนให้ข้อมูลเรื่องนี้ไม่ได้ ปรากฏว่าพอได้สัมภาษณ์ผู้หญิงคนแล้วคนเล่า เราก็รู้ว่าปัญหานี้อยู่ใกล้ตัวมากกว่าที่คิด แต่การที่สังคมตีตราว่าผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม หรือผู้หญิงที่ทำแท้ง เป็นคนไม่มี ความรับผิดชอบ เป็นคนบาป ทำให้ผู้หญิงที่ผ่านเหตุการณ์เหล่านี้เก็บเรื่องไว้เป็นความลับ หลายคนเก็บเรื่องไว้เป็นความลับสุดยอดชนิดที่เรียกว่าให้ตายไปกับตัว

ดุสิตา : บางคนที่ให้ข้อมูลก็เป็นคนที่เรารู้จัก แต่ไม่เคยรู้มาก่อนว่าเขามีประสบการณ์นี้ พอเขารู้ว่าเรากำลังทำงานวิจัยเรื่องนี้กันอยู่ ก็เลยอยากจะถ่ายทอดให้เป็นข้อมูล

สุมาลี : มีอยู่คนหนึ่งซึ่งกำลังป่วยเป็นมะเร็งที่กล่องเสียง หมอเริ่มฉายแสงรักษาไปได้ประมาณเดือนหนึ่งแล้ว ถึงตรวจพบว่าตั้งท้อง หมอก็หยุดฉายแสงเพราะกลัวจะมีผลกระทบต่อตอนที่เราไปเจอ ผู้หญิงคนนี้อยู่ในสภาพที่ไม่สามารถพูดได้ เนื่องจากถูกเจาะคอเพื่อให้อาหารทางสายยาง แต่เขาก็อยากเล่าให้เราฟังมาก สุดท้ายต้องใช้วิธีเขียนส่งมาให้เรา

ณัฐยา : กรณีนี้เป็นเรื่องที่เราสะเทือนใจกันมาก เพราะผู้หญิงต้องการให้ตัวเองหายจากมะเร็งเพราะมีลูกชายอายุ ๗ ขวบที่ต้องเลี้ยง จำเป็นที่จะต้องเลือกระหว่างลูกชายคนนี้กับที่อยู่ในท้อง ซึ่งไม่ใช่การตัดสินใจที่ง่ายเลย ในที่สุดก็ตัดสินใจว่าต้องทำแท้งก่อน เพื่อจะได้รักษาตัวต่อ แต่ปรากฏว่าหมอก็ไม่ทำให้ โดยให้เหตุผลว่าถึงเป็นมะเร็งก็ยังสามารถตั้งท้องจนคลอดได้

แต่สภาพที่เราไปเห็นก็คือพี่เขาต้องรับอาหารทางสายยางแล้ว อันนี้คือสภาพร่างกายที่ไม่มีความพร้อมจะ

ตั้งครรภ์ ที่นี้ทางด้านจิตใจก็ปรากฏว่าเลวร้ายมาก เพราะ เป็นห่วงลูกชายคนที่อายุ ๗ ขวบแล้วก็ห่วงที่กำลังจะคลอดว่า จะพิการไหม เพราะฉายแสงไปร่วมเดือนโดยไม่รู้ที่ตั้งท้อง

ผู้สัมภาษณ์ : แต่กฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดฐานทำแท้งของบ้านเราก็มีข้อยกเว้นสำหรับกรณีที่เป็นแพทย์วินิจฉัยว่าการตั้งท้องนั้นจะเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพของผู้หญิง

ณัฐยา : ใช่ ตรงนี้เป็นช่องโหว่ในตัวของมันเอง เพราะ ต้องอาศัยการตัดสินใจของหมอ ถ้าเจอหมอที่มองปัญหาของคนไข้อย่างรอบด้าน หมอที่พยายามเข้าใจเงื่อนไขชีวิตของคนไข้ การตัดสินใจก็อาจจะออกมาอีกแบบหนึ่ง แต่กรณีนี้มันชัดเจนว่าหมอพุ่งไปที่ระบบอวัยวะของคนไข้ เห็นก้อนมะเร็ง เห็นมดลูกที่กำลังตั้งครรภ์ แต่ไม่เห็นสภาพชีวิตและจิตใจที่ไม่พร้อมจะมีลูกในตอนนั้น คือไม่ได้มองคนไข้อย่างเป็นองค์รวม

ผู้สัมภาษณ์ : เรียนรู้อะไรจากการทำงานในฐานะนักวิจัยในโครงการวิจัยนี้บ้าง

ดุสิตา : ก่อนหน้าที่จะมาสมัครเป็นนักวิจัยในโครงการนี้ ก็ไม่เคยมีเรื่องนี้อยู่ในความคิดเลย คงเหมือนกับอีกหลาย ๆ

คนในสังคม คือ รู้สึกว่า “ไม่ใช่เรื่องของเรา” หรือ “เป็นเรื่องไกลตัว” จำได้ว่าตอนที่ไปอบรมนักวิจัยก็เจอคำถามว่า “คิดอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องการตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม” “คิดว่าการทำแท้งบาปหรือเปล่า” บอกตรง ๆ ว่า ตอนนั้นก็ไม่ว่าจะตอบคำถามเหล่านั้นอย่างไรดี เพราะกลัวทัศนคติไม่ตรงกับทีมที่ต้องทำงานด้วย เลยสงวนท่าทีไว้ แต่พอได้สัมภาษณ์และเรียนรู้ถึงเงื่อนไขและสถานการณ์ของผู้หญิงแต่ละคน ความคิดของเราก็ค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนมาเรื่อย ๆ และเริ่มชัดเจนมากขึ้นว่าเรื่องนี้เป็นวิกฤติในชีวิต ซึ่งการตัดสินใจเลือกทางออกอย่างใดอย่างหนึ่ง มันเป็นเรื่องส่วนบุคคล เพราะเรารับผิดชอบแทนคน ๆ นั้นไม่ได้ เขาต้องเลือกเอง

จิตติมา : ทำให้เราเข้าใจว่าการตั้งท้องเมื่อไม่พร้อมสามารถเกิดขึ้นได้กับผู้หญิงทุกคนแม้กระทั่งตัวเราเอง การคุมกำเนิดผิดพลาด ปัญหาด้านสุขภาพ การที่ทารกในครรภ์มีอาการผิดปกติ การถูกข่มขืน การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกโดยไม่เต็มใจ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงและเพศชาย ความยากจน และเงื่อนไขความจำเป็นในชีวิตอื่น ๆ อีกมากมายเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงตั้งท้องโดยไม่พร้อม หรือไม่สามารถแบกรับภาวะการตั้งครรภ์ต่อไปได้ ซึ่งเรื่องพวกนี้เราไม่เคยมอง เราเคยแต่ตัดสินใจคุณค่าคนง่าย ๆ ว่า ใจยักษ์ใจมารจริง ๆ ท้องแล้วก็ไปทำแท้ง แต่ที่จริง

แล้วเราไม่มีทางรู้เลยว่าสถานการณ์ที่ผู้หญิงจะต้องเจอในชีวิตนั้นคืออะไรบ้าง เป็นความจริงที่ว่า ไม่มีผู้หญิงคนไหนที่ตั้งใจจะมีท้องเมื่อไม่พร้อม และไม่มีผู้หญิงคนไหนที่ตั้งใจท้องเพื่อที่จะไปทำแท้ง

คูตีตา : ผู้หญิงหลายคนที่เคยทำแท้งบอกว่ารู้สึกว่าการทำแท้งเป็นเรื่องผิดบาป และเสี่ยงชีวิตมาก แต่ก็ขอแบกไว้คนเดียวดีกว่าที่จะต้องให้พ่อแม่หรือคนอื่นในครอบครัวต้องเจ็บปวดหรืออับอายกับสังคม

ณัฐยา : บางทีคนภายนอกที่ไม่ได้ประสบปัญหา นั้นด้วยตัวเอง มักจะมีสูตรของตัวเองว่า คนนี้น่าจะ “พร้อม” หรือ “ไม่พร้อม” สำหรับการตั้งท้อง แต่พอเข้าไปสัมผัสข้อมูลลึกๆ จากชีวิตจริงของผู้หญิงหลายคน ทำให้เราเข้าใจว่า คำว่า “พร้อม” หรือ “ไม่พร้อม” ขึ้นอยู่กับตัวคนที่ประสบปัญหาเป็นหลัก ทางเลือกและ “ราคา” ของการเลือกที่ต้องจ่ายในอนาคตก็เป็นเรื่องทีคนๆ นั้นต้องรับผิดชอบเอง

สุมาลี : เรื่องราวที่พบเจอระหว่างการเก็บข้อมูลมันสะท้อนชัดเจนว่า ถ้าเราไม่ทำความเข้าใจปัญหาจากมุมมองของผู้ประสบปัญหา เราก็จะเอาแต่ประณามการทำแท้ง ประณามคนที่เกี่ยวข้องกับการทำแท้ง คนที่โดนหนักที่สุด

แน่นอนว่าคือผู้หญิง การประณามเพียงอย่างเดียวไม่ช่วยให้
ปัญหาในภาพรวมดีขึ้น เราารู้สึกว่าถ้าเราเอาแต่ประณาม มัน
จะกลายเป็นแผ่นเสียงดรอมนะ ปัญหามันจะซ้ำซากอยู่ที่เดิม
เราก็เอาแต่ประณามเหมือนเดิม

เมื่อผู้สัมภาษณ์ถามว่า แล้วมีความคาดหวังอย่างไร
กับบันทึกประสบการณ์เล่มนี้บ้าง ทุกคนตอบเหมือน ๆ กัน
ว่า อยากให้คนทุกระดับได้อ่าน ตั้งแต่ชาวบ้านไปจนถึง
นายกรัฐมนตรี เพราะเราปล่อยให้ปัญหานี้มันคาราคาซังมา
หลายสิบปีแล้ว ที่ผ่านมามหาปราชัยจะแก้ปัญหา เราก็พากัน
ตกอกตกใจว่าจะเปิดให้ทำแท้งเสรีหรือเปล่า ทั้งๆ ที่จริง
แล้วมันไม่ใช่ เรามีแต่ความเข้าใจผิด เพราะเราไม่เคยใส่ใจที่
จะเรียนรู้ข้อเท็จจริง ก็หวังว่าสักวันหนึ่งสังคมจะทำการบ้าน
และสร้างความรู้ความเข้าใจขึ้นใหม่เพื่อเปิดทางเลือกให้กับผู้
ที่ประสบปัญหาและลดอัตราการทำแท้งลงได้ในที่สุด•

มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง หรือ สคส. เกิดขึ้นจากการรวมตัวของนักกิจกรรมและนักวิชาการกลุ่มหนึ่งที่มีความสนใจในปัญหาสิทธิและสุขภาพผู้หญิง โดยร่วมกันทำงานภายใต้ชื่อ โครงการรณรงค์เพื่อสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ ในสังกัดองค์การระหว่างประเทศชื่อ สภาประชากร มานับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๐ จนถึงปลาย ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ทีมงานจึงร่วมกันก่อตั้งมูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิงขึ้น เพื่อจะดำเนินภารกิจต่างๆ ดังที่ได้ตั้งใจไว้ต่อไป

ปณิธานของเรา

สนับสนุนสิทธิและสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ของผู้หญิง ผ่านการขับเคลื่อนองค์ความรู้และความเข้าใจสู่ทุกภาคส่วนของสังคมไทย

วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเรื่องสิทธิและสุขภาพผู้หญิง
- เพื่อดำเนินการให้ ความรู้เรื่อง สุขภาพ ที่เหมาะสมกับผู้หญิงกลุ่มต่างๆ
- เพื่อสนับสนุนให้ผู้หญิงทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพ
- เพื่อศึกษาวิจัยและเผยแพร่องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยเจริญพันธุ์ของผู้หญิง

งานที่เราทำ

งานข้อมูลและเผยแพร่

นำข้อมูลด้านสุขภาพทางเพศ และอนามัยเจริญพันธุ์ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัย ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการจากสถาบันวิจัยต่างๆ รวมทั้งรวบรวมจากผลงานวิจัยที่มีอยู่แล้วและเป็นงานที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ มาผลิตในภาษาและรูปแบบที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ง่าย เผยแพร่สู่สาธารณชน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการดูแลสุขภาพที่เหมาะสม ผู้หญิงรู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อตัวร่างกายของตนเอง ลดการเกิดปัญหาสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์

งานประชาสัมพันธ์และรณรงค์เชิงนโยบาย

องค์ความรู้ที่รวบรวมได้ จะถูกนำไปใช้ในการสร้างเวทีแห่งการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์สร้างเครือข่ายความรู้เรื่องผู้หญิงกับสุขภาพให้เข้มแข็ง เพื่อร่วมกันค้นหาข้อสรุปเชิงนโยบายที่จะสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ ตลอดจนนำข้อสรุปนี้ไปขับเคลื่อนให้กลายเป็นจริงต่อไป

งานพัฒนาการสื่อสาร

สคส. ทำงานร่วมกับนักสื่อสารมวลชน เพื่อค้นหาวิธีการสื่อสารเรื่องเพศ สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ และสุขภาพผู้หญิง กับกลุ่มคนต่างๆ ในสังคม เพื่อขยายขอบเขตความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งหวังให้ผู้หญิงมีทางเลือกมากขึ้นในเรื่องสุขภาพ และเป็นฐานของการพัฒนาความสัมพันธ์หญิงชายที่สร้างสรรค์ต่อไป

คณะกรรมการและคณะทำงาน

คณะกรรมการและคณะทำงานของมูลนิธิ สร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิงร่วมกันกำหนดปณิธานและยุทธศาสตร์การทำงานของมูลนิธิ โดยคณะกรรมการจะดูแลและให้คำปรึกษาด้านนโยบายและการเงิน ส่วนคณะทำงานทำหน้าที่สร้างสรรค์และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ

รายชื่อคณะกรรมการ

- ศ.พญ. เพ็ญศรี พิชัยสนธิ ประธาน
- รศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล รองประธาน
- รศ.ดร.พิมพ์วัลย์ บุญมงคล เหนรัญญิก
- รศ.ดร.ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ กรรมการ
- กนกวรรณ ธารารรณ กรรมการ
- รศ.ดร.อนุชาติ พวงสำลี กรรมการ
- ญัฐยา บุญภักดี กรรมการและ
เลขานุการ

ติดต่อกับเราได้ที่

มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)

๑๒/๒๒ ถนนเทศบาลสงเคราะห์

แขวงลาดยาว เขตจตุจักร

กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๕๑ ๑๒๒๔-๕

โทรสาร ๐ ๒๕๕๑ ๑๐๕๕

อีเมล contact@whaf.or.th

เว็บไซต์ www.whaf.or.th

ใบอนุญาตจัดตั้งเลขที่ ต.๓๖๕/๒๕๔๕

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่ กท ๑๒๓๑

